

SĒLIJAS VĒSTURISKĀS ZEMES

SVID ANALĪZE UN ESOŠĀS SITUĀCIJAS NOVĒRTĒJUMS

*Valsts budžeta finansētā programma "NVO fonds",
projekts "Savienojums. Viedā reģiona stratēģija
Sēlijas vēsturiskajai zemei."*

Saturs

Kopsavilkums.....	3
Sociālekonomiskie dati Sēlijas vēsturiskās zemes robežās.....	4
Iedzīvotāji	4
Iedzīvotāju migrācija Sēlijas mazpilsētās un pagastos (2022.gada dati).....	5
Pilsoņu un nepilsoņu īpatsvars	7
Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte un nodarbinātība	7
Izglītība	9
Valoda	12
Sēļu izloksnes	13
Pilsoniskā sabiedrība	14
Pilsoniskās sabiedrības aktivitāšu pārklājums ģeogrāfiski un tematiski	14
Reģionālās identitātes dinamika no 1995. gada līdz 2023. gadam.....	15
Sēlijas reģionālās identitātes dinamika Latvijas otrās brīvvalsts periodā.....	16
Plānotie VRG sadarbības projekti Sēlijā, ietverot saiknes ar robežteritorijām Latgales un Vidzemes vēsturiskajās zemēs.....	28
Resursi un to atdeves novērtējums	31
Iepriekšnoteiktie resursi.....	31
Dabas kapitāls un tā nemateriālo resursu izmantošanas iespējas	33
Mainīgie resursi	42
Lielākās iespējas, lielākās sāpes.....	49
Attēlu saraksts	50
Darbā izmantotie avoti	51
Pielikums – Sēlijas nozīmīgākās personības	52

Kopsavilkums

Sēlijas teritorijas izpētes dokuments ir sagatavots, lai sniegtu pamatdatus un izvirzītu šajos datos balstītas būtiskākās tēmas Viedā reģiona stratēģijas izstrādei Sēlijas vēsturiskajai zemei.

Dokumentā ir iekļauta Sēlijas kā atsevišķas teritoriālās vienības statistikas datu kopa, veikta resursu analīze, kā arī definētas prioritārās jomas Viedā reģiona stratēģijas izstrādei. Apzināti pieejamie finanšu avoti un analizēti to pielietojuma veidi. Identificēta pārvaldes institūciju loma Sēlijas līdzšinējā attīstībā, kā arī sniegtas norādes uz būtiskākajiem trūkumiem to funkcionēšanā.

Atsevišķa uzmanība dokumentā ir veltīta reģionālās identitātes formēšanās dinamikai, kā arī pilsoniskās sabiedrības attīstībai un sadarbības formām, akcentējot vēsturiskās situācijas rezultāta izveidojušās īpatnības, kas ir respektējamas un produktīvi pielietojamas, plānojot vēsturiskās zemes attīstību tieši tai piemērotā un pieņemamā veidā.

Viedi. Audzējot, nevis laužot.

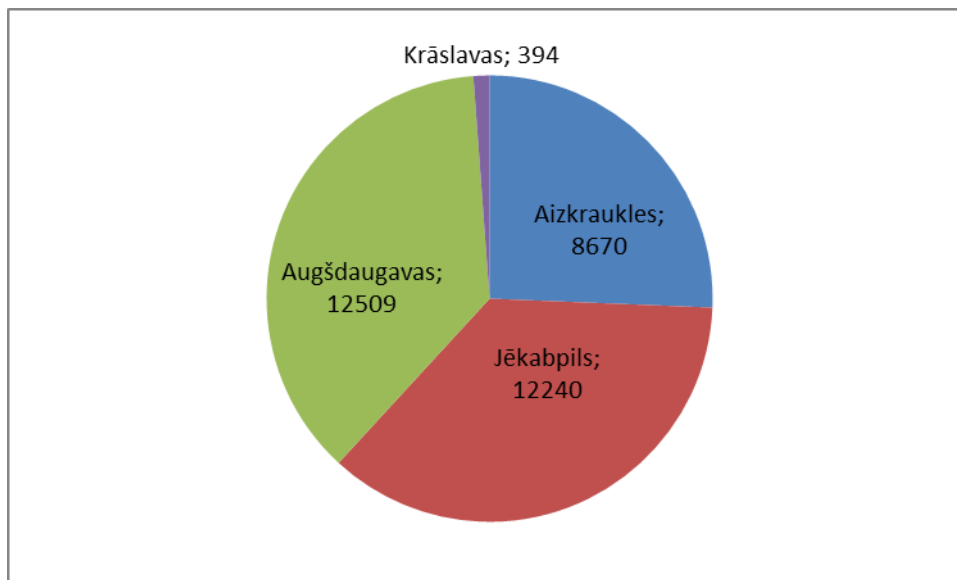
Prioritārās jomas Viedā reģiona stratēģijas Sēlijas vēsturiskajai zemei izstrādē:

- Risinājumi Valsts akciju sabiedrību un kapitālsabiedrību taisnīgiem ieguldījumiem Sēlijas vēsturiskās zemes teritorijā, apturot tās depopulāciju un dzīves kvalitātes pazemināšanos;
- Risinājumi teritorijas iekšējai drošībai, kā arī ES ārējās robežas drošībai. Jau sākotnējā līmenī veidojams kooperācijas modelis ar militārā poligona „Sēlija” struktūrām;
- Izglītības prestiža paaugstināšana iedzīvotāju vērtību sistēmā, kvalitatīvas izglītības, tai skaitā mūžizglītības pieejamība reģionā. Pašvaldības speciālistu kvalifikācijas un vispārējo zināšanu līmeņa celšana;
- Pētniecības institūciju, augsta līmeņu profesionāļu, augstākās izglītības iestāžu iesaiste pētījumu un publikāciju izstrādē par Sēlijas vēsturisko zemi, kā arī augstvērtīgas materiālās un nemateriālās kultūrvides veidošanā;
- Publiskās pārvaldes struktūru un Sēlijas vēsturiskās zemes pilsoniskās sabiedrības sadarbības modeļu saskaņošana un iespējama tuvināšana, respektējot šī reģiona tradicionālās sadarbības formas, kas efektīvi funkcionē horizontālā, līdzvērtīgā līmenī, taču veido nepietiekamu saskarsmi ar publiskās pārvaldes vertikālajām struktūrām.

Sociālekonomiskie dati Sēlijas vēsturiskās zemes robežās

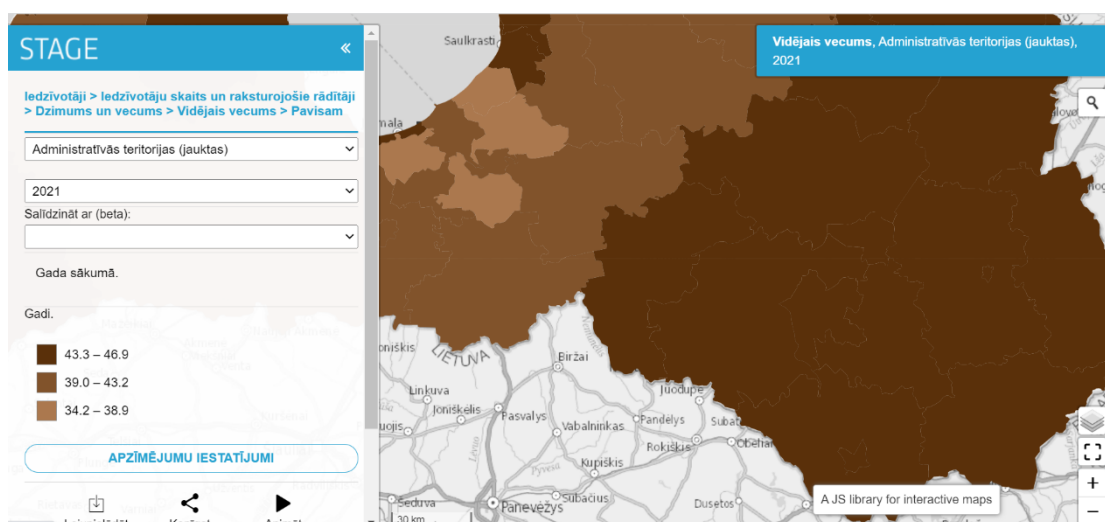
Iedzīvotāji

Kopējais iedzīvotāju skaits Sēlijas mazpilsētās un pagastos pēc 2023.gada oficiālajiem pieejamajiem statistikas datiem ir 33 813.

1.attēls. Iedzīvotāju skaits Sēlijas pašvaldībās (izņemot lielās pilsētas)¹

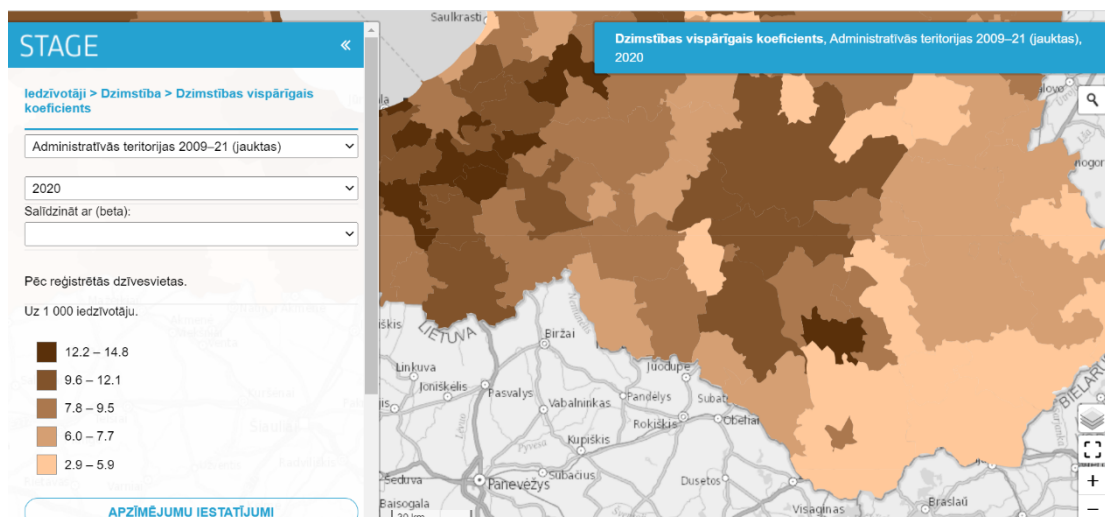
Aizkraukles novads	8670
Jēkabpils novads	12240
Augšdaugavas novads	12509
Krāslavas novads	394

2.attēls. Vidējais iedzīvotāju vecums Sēlijas teritorijā²

¹ Latvijas Oficiālā statistikas portāla dati <https://stat.gov.lv>

² Turpat

3.attēls. Dzimstības koeficients Sēlijas teritorijā³

iedzīvotāju migrācija Sēlijas mazpilsētās un pagastos (2022.gada dati)⁴

Aizkraukles novads (izņemot Aizkraukles pilsētu)

	Pavisam	Pastāvīgā dzīvesvieta nav mainījusies	Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies	Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies Latvijas teritorijā	Pārcelšanās no valsts ārpus Latvijas
Jaunjelgava	1750	1590	145	135	10
Daudzeses pagasts	910	828	69	67	2
Jaunjelgavas pagasts	76	64	10	8	2
Mazzalves pagasts	944	888	50	49	1
Neretas pagasts	1396	1312	75	72	3
Pilskalna pagasts	324	314	6	6	0
Seces pagasts	878	812	59	57	2
Sērenes pagasts	708	640	63	60	3
Staburaga pagasts	341	302	35	35	0
Sunākstes pagasts	363	348	11	11	0
Zalves pagasts	514	470	41	41	0
Kopā Aizkraukles novada Sēlijas teritorijā	8204	7568	564	541	23

Jēkabpils novads (izņemot Jēkabpils pilsētu)

	Pavisam	Pastāvīgā dzīvesvieta nav mainījusies	Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies	Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies Latvijas teritorijā	Pārcelšanās no valsts ārpus Latvijas
Aknīste	969	916	47	46	1
Viesīte	1516	1392	108	98	10
Aknīstes pagasts	352	331	19	16	3
Asares pagasts	380	358	17	16	1
Ābeļu pagasts	806	740	60	57	3

³ Latvijas Oficiālā statistikas portāla dati <https://stat.gov.lv>

⁴ Turpat

Dignājas pagasts	381	361	18	18	0
Dunavas pagasts	512	489	20	19	1
Elkšņu pagasts	406	378	26	26	0
Gāršenes pagasts	729	663	57	57	0
Kalna pagasts	481	447	28	28	0
Leimaņu pagasts	371	343	26	25	1
Rītes pagasts	445	401	42	40	2
Rubenes pagasts	787	765	19	18	1
Salas pagasts	2551	2377	154	145	9
Saukas pagasts	494	462	29	27	2
Sēlpils pagasts	633	595	34	34	0
Viesītes pagasts	578	552	21	20	1
Zasas pagasts	733	684	42	37	5
Kopā Jēkabpils novada Sēlijas teritorijā	13124	12254	767	727	40

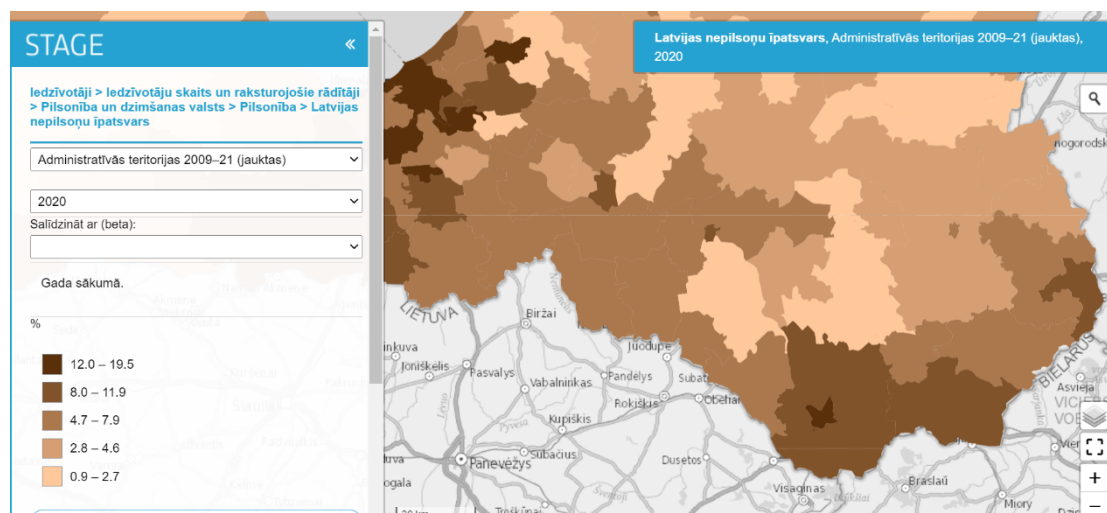
Augšdaugavas novads (izņemot Daugavpils pilsētu)

	Pavisam	Pastāvīgā dzīvesvieta nav mainījusies	Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies	Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies Latvijas teritorijā	Pārceļšanās no valsts ārpus Latvijas
Ilūkste	2119	1986	121	113	8
Subate	569	546	22	22	0
Bebrenes pagasts	697	675	21	20	1
Demenes pagasts	1075	1011	58	50	8
Dvīetes pagasts	465	438	23	22	1
Eglaines pagasts	650	629	20	17	3
Kalkūnes pagasts	1730	1557	166	158	8
Laucesas pagasts	1060	985	69	64	5
Medumu pagasts	688	642	46	43	3
Pilskalnes pagasts	789	765	20	15	5
Prodes pagasts	211	207	1	1	0
Salienas pagasts	525	503	21	20	1
Skrudalienas pagasts	974	910	56	51	5
Sventes pagasts	825	770	52	49	3
Šēderes pagasts	691	639	50	48	2
Tabores pagasts	653	612	41	39	2
Vecsalienas pagasts	503	484	18	17	1
Kopā Augšdaugavas novada Sēlijas teritorijā	14224	13359	805	749	56

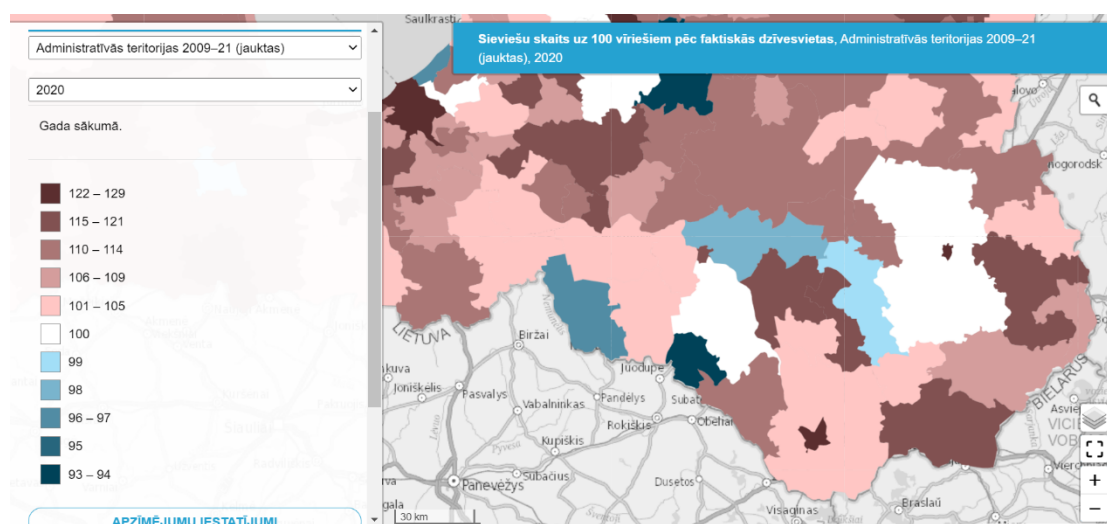
Kaplavas pagasts

Pavisam	421
Pastāvīgā dzīvesvieta nav mainījusies	399
Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies	22
Pastāvīgā dzīvesvieta ir mainījusies Latvijas teritorijā	21
Pārceļšanās no valsts ārpus Latvijas	1

Pilsoņu un nepilsoņu īpatsvars

4.attēls. Pilsoņu un nepilsoņu īpatsvars Sēlijas teritorijā⁵

5.attēls. Iedzīvotāju dzimumu proporcija Sēlijas teritorijā⁶

Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte un nodarbinātība

Iedzīvotāji 15 un vairāk gadu vecumā pēc ekonomiskās aktivitātes statusa (2021.g.datī)⁷

Aizkraukles novads (izņemot Aizkraukles pilsētu)

	Iedzīvotāji - pavisam	Nodarbinātie	Ekonomiski neaktīvi iedzīvotāji	Bezdarbnieki
Jaunjelgava	1511	661	772	78
Daudzeses pagasts	766	365	358	43
Jaunjelgavas pagasts	56	29	22	5
Mazzalves pagasts	877	392	461	24

⁵ Latvijas Oficiālā statistikas portāla dati <https://stat.gov.lv>

⁶ Turpat

⁷ Turpat

Neretas pagasts	1263	624	571	68
Pilskalna pagasts	307	175	101	31
Seces pagasts	754	385	326	43
Sērenes pagasts	603	338	229	36
Staburaga pagasts	293	167	119	7
Sunākstes pagasts	336	183	139	14
Zalves pagasts	470	248	199	23
Kopā Aizkraukles novada Sēlijas teritorijā	7236	3567	3297	372

Jēkabpils novads (izņemot Jēkabpils pilsētu)

	Iedzīvotāji - pavisam	Nodarbinātie	Ekonomiski neaktīvi iedzīvotāji	Bezdarbnieki
Aknīste	870	463	356	51
Viesīte	1321	630	633	58
Aknīstes pagasts	318	193	112	13
Asares pagasts	357	184	158	15
Ābeļu pagasts	701	414	255	32
Dignājas pagasts	352	211	125	16
Dunavas pagasts	478	245	208	25
Elkšņu pagasts	368	197	158	13
Gārsenes pagasts	716	270	430	16
Kalna pagasts	415	223	170	22
Leimaņu pagasts	344	175	143	26
Rītes pagasts	406	208	162	36
Rubenes pagasts	731	410	293	28
Salas pagasts	2178	1185	888	105
Saukas pagasts	454	230	205	19
Sēlpils pagasts	587	319	244	24
Viesītes pagasts	515	274	219	22
Zasas pagasts	626	348	251	27
Kopā Jēkabpils novada Sēlijas teritorijā	11737	6179	5010	548

Augšdaugavas novads (izņemot Daugavpils pilsētu)

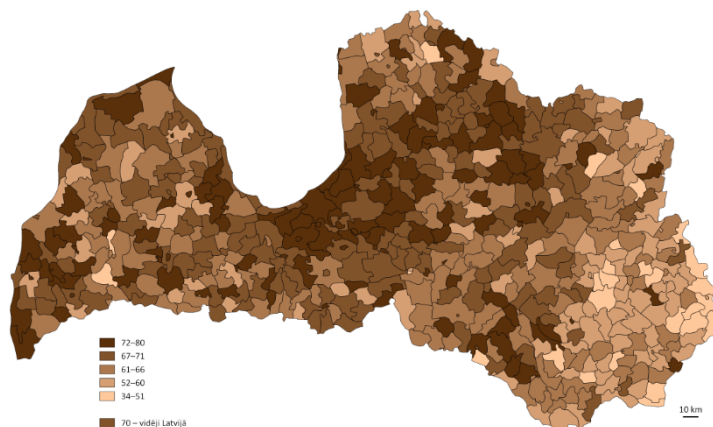
	Iedzīvotāji - pavisam	Nodarbinātie	Ekonomiski neaktīvi iedzīvotāji	Bezdarbnieki
Ilūkste	1876	806	963	107
Subate	519	196	287	36
Bebrenes pagasts	661	401	224	36
Demenes pagasts	980	487	413	80
Dvīetes pagasts	422	235	162	25
Eglaines pagasts	599	284	272	43
Kalkūnes pagasts	1514	694	736	84
Laucesas pagasts	972	499	404	69
Medumu pagasts	635	292	291	52
Pilskalna pagasts	707	422	234	51
Prodes pagasts	209	111	80	18

Salienas pagasts	480	262	176	42
Skrudalienas pagasts	883	374	412	97
Sventes pagasts	776	371	352	53
Šēderes pagasts	641	321	271	49
Tabores pagasts	598	299	258	41
Vecsalienas pagasts	433	222	177	34
Kopā Augšdaugavas novada Sēlijas teritorijā	12905	6276	5712	917

Kaplavas pagasts

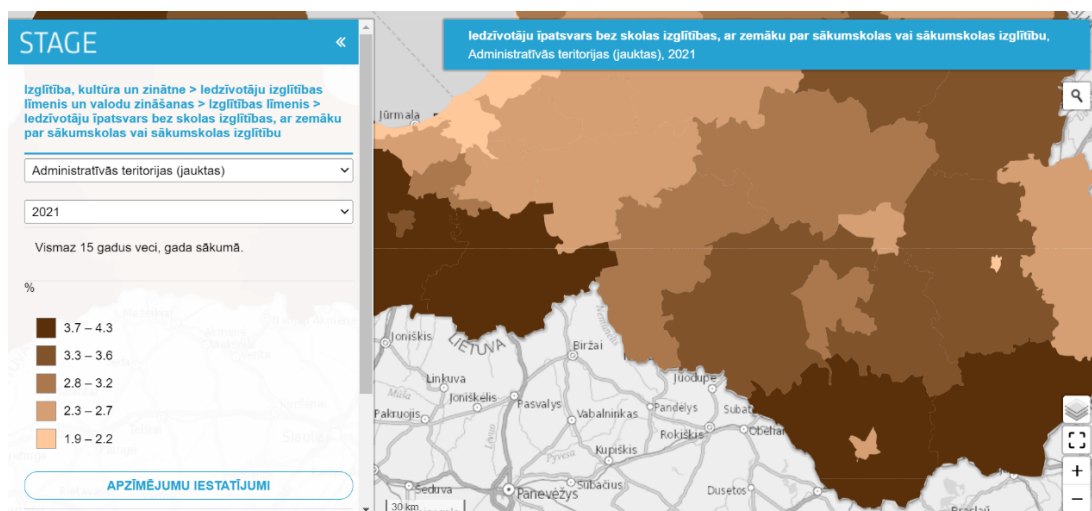
Iedzīvotāji - pavisam	391
Nodarbinātie	194
Ekonomiski neaktīvi iedzīvotāji	148
Bezdarbnieki	49

Nodarbinātības līmenis pirmspensijas vecumā (50-64 gadi) pilsētās un pagastos
2021. gada sākumā
(%)

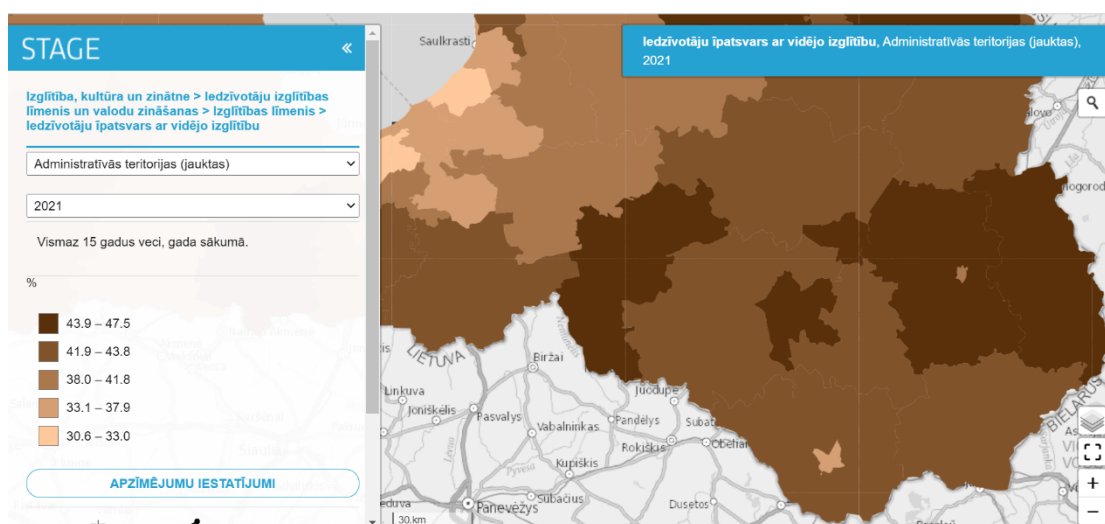
6.attēls. Iedzīvotāju nodarbinātības līmenis Latvijā, t.sk.Sēlijas teritorijā⁸

Izglītība

⁸ Latvijas Oficiālā statistikas portāla dati <https://stat.gov.lv>

7.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars bez skolas izglītības, ar zemāku par sākumskolas vai sākumskolas izglītību Sēlijā⁹

8.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars ar vidējo izglītību Sēlijas teritorijā¹⁰

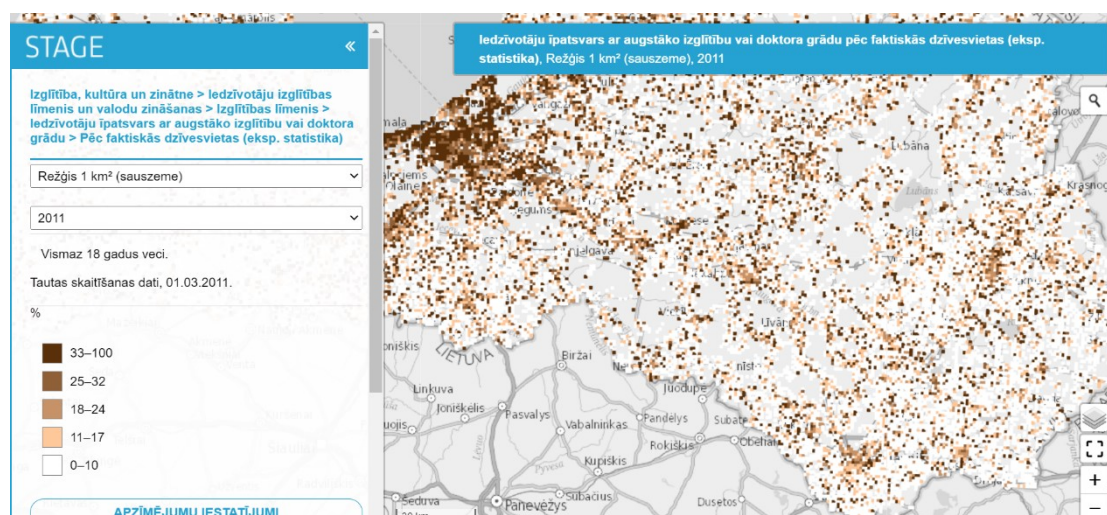
Vismaz 18 gadus vecu pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību vai doktora grādu (2021.g.datī):

Aizkraukles novads (izņemot Aizkraukli)	
Jaunjelgava	18.4
Daudzeses pagasts	15.6
Jaunjelgavas pagasts	18.9
Mazzalves pagasts	14.8
Neretas pagasts	21.1
Pilskalnes pagasts	11.4
Seces pagasts	14.3
Sērenes pagasts	20.3
Staburaga pagasts	19.9
Sunākstes pagasts	16.9
Zalves pagasts	14.0
Vidēji Aizkraukles novada Sēlijas teritorijā	16.9
Jēkabpils novads (izņemot Jēkabpils pilsētu)	
Aknīste	18.9
Viesīte	19.7
Aknīstes pagasts	18.1
Asares pagasts	11.5
Ābeļu pagasts	25.7
Dignājas pagasts	16.0
Dunavas pagasts	11.3
Elkšņu pagasts	13.4
Gārsenes pagasts	13.6
Kalna pagasts	14.1
Leimaņu pagasts	13.4
Rites pagasts	11.0
Rubenes pagasts	14.0
Salas pagasts	19.4

⁹ Latvijas Oficiālā statistikas portāla dati <https://stat.gov.lv>

¹⁰ Turpat

Saukas pagasts	18.0
Sēlpils pagasts	21.4
Viesītes pagasts	16.0
Zasas pagasts	15.9
Vidēji Jēkabpils novada Sēlijas teritorijā	16.2
Augšdaugavas novads (izņemot Daugavpils pilsētu)	
Ilūkste	24.4
Subate	12.8
Bebrenes pagasts	26.1
Demenes pagasts	11.6
Dvietes pagasts	21.8
Eglaines pagasts	16.5
Kalkūnes pagasts	17.8
Laucesas pagasts	17.6
Medumu pagasts	20.1
Pilskalnes pagasts	18.9
Prodes pagasts	15.1
Salienas pagasts	15.4
Skrudalienas pagasts	13.6
Sventes pagasts	15.9
Šēderes pagasts	11.9
Tabores pagasts	15.7
Vecsalienas pagasts	8.9
Vidēji Augšdaugavas novada Sēlijas teritorijā	16.7
Kaplavas pagastā	
Kaplavas pagasts	12.9

9.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību vai doktora grādu - pēc faktiskās dzīvesvietas¹¹

¹¹ Latvijas Oficiālā statistikas portāla dati <https://stat.gov.lv>

Izglītības un zinātnes ministrijas tiešās padotības profesionālās izglītības iestādes un koledžas 2022./2023.m.g.

Augstākās izglītības iestādes (koledžas):

Jēkabpils Agrobiznesa koledža (plāno pāriet uz tehnikuma statusu)

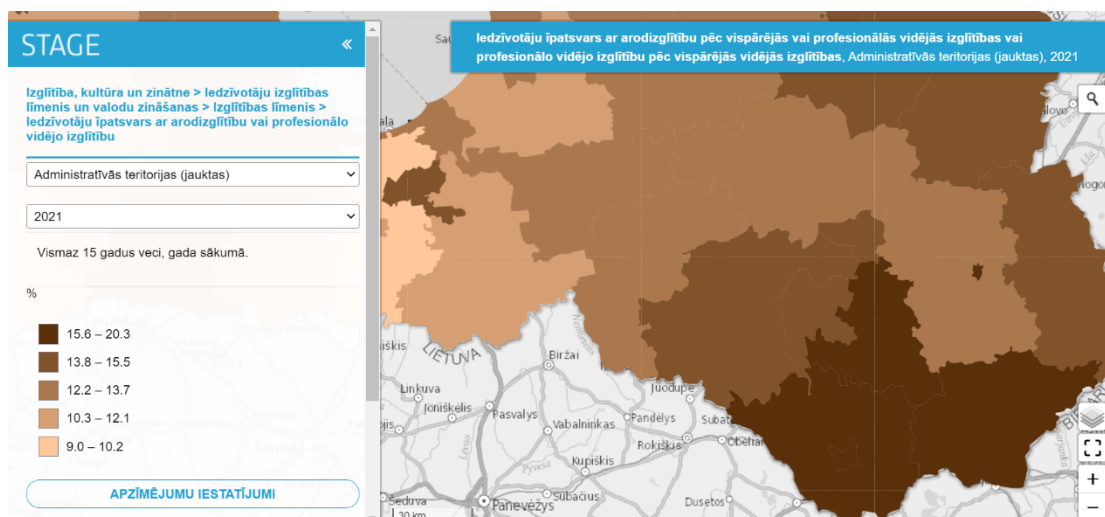
Profesionālās pamata un vidējās izglītības iestādes:

Aizkraukles Profesionālā vidusskola

Daugavpils Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums

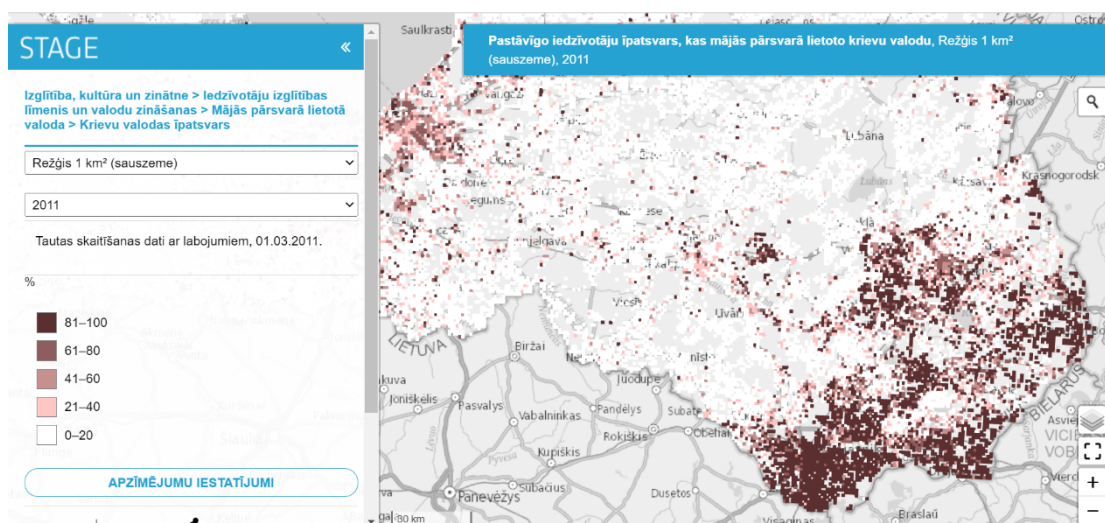
Pašvaldības dibinātās

Bebrenes vispārīzglītojošā un profesionālā vidusskola (Augšdaugavas nov.)

10.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars ar arodizglītību vai profesionālo vidējo izglītību¹²

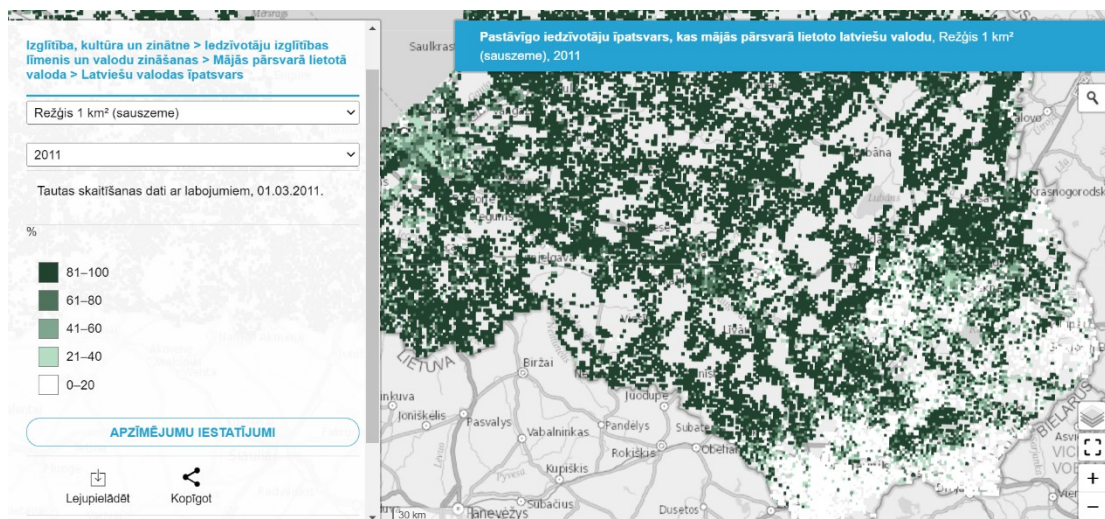
Valoda

11.attēls. Pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars, kas mājās pārsvarā lieto krievu valodu¹³

¹² Turpat

¹³ Latvijas Oficiālā statistikas portāla dati <https://stat.gov.lv>

12.attēls. Patstāvīgo iedzīvotāju īpatsvars, kas mājās pārsvārā lieto latviešu valodu¹⁴

Sēļu izloksnes

13.attēls. "Lingvopēdijas" valodas ekspertu veidota Latvijas dialektu karte¹⁵

Dziļās sēliskās izloksnes ir maz pētītas un dokumentētas. Izlokšņu daudzveidība ir ļoti liela – valoda Sēlijā skan atšķirīgi teju katrā pagastā, un mēdz būt par “joku strīda” objektu lielākos saietos. Uzsākta un pamazām tiek papildināta sēļu izlokšņu vārdnīca portālā www.selija.com, tā pieejama portāla sadaļā “Atklāj Sēliju!” <https://selija.com/par-seliju/selu-mele/>.

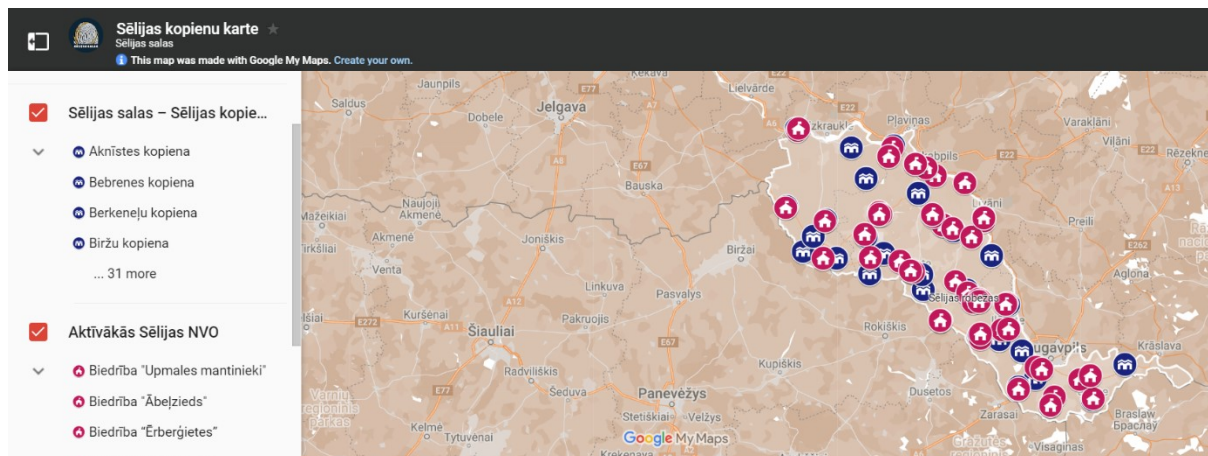
¹⁴ Turpat

¹⁵ Valodas ekspertu portāls <https://lingvo.info/lv/lingvopedia>

Pilsoniskā sabiedrība

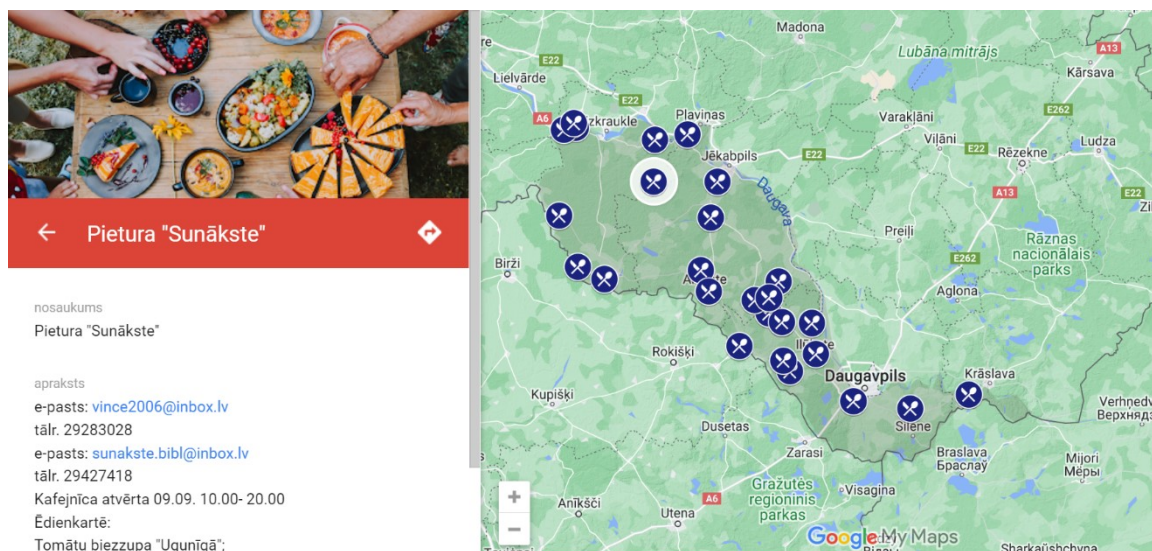
Pilsoniskās sabiedrības aktivitāšu pārklājums ģeogrāfiski un tematiski

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas kā arī NVO sektora pārklājums ir dokumentēts un tiek regulāri atjaunināts Sēlijas kopienu kartē portālā www.selija.com. Kartē pieejama informācija par aktīvākajām Sēlijas NVO, to darbības veidiem.

14.attēls. Ekrānšāviņš no Sēlijas kopienu kartes¹⁶

Savdabīgs, bet objektīvs Sēlijas pilsoniskās sabiedrības aktivitātes dinamikas indikators ir Mājas kafejnīcu dienu karte galamērķī "Sēlijas salas", kas tiek atjaunināta katru gadu, atkarībā no akcijas "Mājas kafejnīcu dienas" dalībnieku skaita un atrašanās vietas. Karti google maps veido biedrība "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"", kas kopš 2021.gada koordinē Mājas kafejnīcas Sēlijas vēsturiskās zemes robežās.

15.attēls. Mājas kafejnīcas Sēlijā 2023.gadā¹⁷

Abās kartēs uzskatāmi redzams, ka pilsoniskās sabiedrības organizāciju un to aktivitātes pārklājums ir samērā vienmērīgs, izņemot īpaši mežaino un reti apdzīvoto apgabalu teritorijas trīsstūrī Daudzeva – Nereta – Viesīte.

¹⁶ Sēlijas portāls <https://selija.com/par-seliju/selijas-kopienas/>

¹⁷ 2023.gada Mājas kafejnīcu dienu karte Sēlijā https://ej.uz/kafejnīcas_selijassalas

Reģionālās identitātes dinamika no 1995. gada līdz 2023. gadam

2019. gads. Biedrība „Sēļu klubs” raksta:

Trīsdesmit gadi Baltijas ceļam un simts trīsdesmit – Sēlijas ceļam, ja ņem par atskaites punktu Skruzīšu Mikus izdoto grāmatu „Sēļi – Kurzemes augšgala senči”, kas iznāca klajā 1889. gadā.

„Aiz sēļu zemes robežas letu zeme atrodas”, vēsta Atskaņu hronika, bet no Indriķa hronikas uzzinām par Sēļu pils ieņemšanu 1208. gadā un Kokneses pils nodedzināšanu, kur dzīvoja latgaļi un sēļi.

Drīz vien dibināta Sēlijas bīskapija (1218-1226) Daugavas kreisā krasta zemju kristīšanai.

Lietuvas karalis Mindaugs, pateicībā par Vācu ordeņa starpniecību viņa kristīšanā un kronēšanā par visas Lietuvas pirmo karali, kā arī par solīto aizsardzību, atdāvina Livonijas mestram Sēlijas zemes: Medeni, Peloni, Maleisini un Tauragni.

1257. gadā Romas pāvests Aleksandrs IV apstiprina Lietuvas karaļa Mindauga lēmumu.

1259. gada precizētajā Sēlijas sadalīšanas dokumentā minēti pilsnovadi: Alektene, Medene, Kalve, Maleisine, Tauragne, Utten, Uspal u.c.

Vēstures doktore Mārīte Jakovļeva pētījusi plašākai sabiedrībai maz zināmu vēstures periodu par Sēlijas stāvokli Kurzemes un Zemgales hercogistes sastāvā 1562.—1795.gadā¹⁸:

Akcentējami ir šādi pētnieces secinājumi:

- 1) minētajos gados jēdziens “Sēlija” nepastāvēja; novadu sauca par Augškurzemi jeb Augšzemi, un tas ietilpa hercogistes Zemgales daļā;
- 2) atmiņas par kādreizējiem teritorijas iedzīvotājiem saglabājās tikai apmetnes un nocietinājuma nosaukumā “Sēlpils”; tā bija kļuvusi par Augšzemes galveno administratīvo centru, varbūt pat par hercoga un viņa galma uzturēšanās vietu;
- 3) Sēlpils virspilskunga iecirknis aizņēma teritoriju no Kurzemes un Valles rietumos līdz Drujai austrumos, tātad sakrita ar sēļu kādreiz apdzīvotajiem apgabaliem Latvijas robežās;
- 4) Lietuvas pilskungi 17.gadsimtā vietumis vardarbīgi ieņēmuši Sēlijas teritoriju 7-20 km platā joslā, un tur uz dzīvi apmetušies daudzi lietuvieši;
- 5) 17.gadsimta beigās un 18.gadsimta sākumā Sēļi piemeklēja bads un slimības, nomira daudz cilvēku, tukšajās sētās apmetās ienācēji no citurienes;
- 6) Sēlijas atrašanās starp divām Polijas-Lietuvas valsts daļām – Lietuvas lielkņazisti un Pārdaugavas hercogisti (vēlāko poļu Vidzemi) – sasaistot šos apgabalus, noteica vairāku reģiona īpatnību rašanos (lielu pilsētu trūkums, daudzi miestīņi uz privātām zemēm, jaukts iedzīvotāju etniskais sastāvs, spēcīga katoļticības un pagānisma elementu izplatība iedzīvotāju vidū, ticības izvēles brīvība).

Šie apstākļi ir visai būtiski, skaidrojot Sēlijas etniskās un kultūras vēstures jautājumus, kā arī iedzīvotāju sociālās un ekonomiskās saiknes, mūsdienu dzīvesveidu un reģionālās identitātes formēšanos.

Ņemot vērā šī dokumenta lietošanas nepieciešamību mūsdienu vidē un nākotnes perspektīvā, papildus uzmanība ir pievērsta Sēlijas identitātes dinamikai periodā no 1995.gada.

¹⁸ Latvijas Vēstnesis 22.05.2003., Nr.76

Sēlijas reģionālās identitātes dinamika Latvijas otrās brīvvalsts periodā

Gads un datums	Notikums	Komentāri/akcenti
1995. gads	Sēļu gads. Sēlijas asociācijas dibināšana, Latvijas Zinātņu Akadēmijas izbraukuma sēde Viesītē	
1998.gads	Latvijā notiek administratīvi teritoriālā reforma	Sēlijas teritorijas pagasti tiek apvienoti Jēkabpils, Daugavpils un Aizkraukles rajonu padomēs, taču katrā pagastā saglabājas vēlētas pagastu pašvaldības. Iedzīvotāju ietekme lēmējvaras pārstāvju izvēles līmenī vērtējama kā nozīmīga; vidēji no 2000 – 3000 iedzīvotāju tiek ievēlēti 8 pagasta padomes deputāti.
1999. gada 21. un 22. maijs	Pirmais Sēlijas kongress Aknīstē un Viesītē	Kongresā piedalās gan Latvijas, gan Lietuvas Zinātņu akadēmiju pētnieki un kultūrvēsturnieki. Akadēmiķis Jānis Stradiņš: „Divas, pat trīs dienas esam intensīvi runājuši par Sēliju. Runu tematika ir bijusi visai dažāda — no tautsaimniecības, novada ieņēmumu bāzes un nākotnes vīzijām līdz tālai senvēsturei arheoloģijā un novada kultūras tradīcijām, tādēļ nav viegli visam dot kopsaucēju. Īpašas rezolūcijas — Sēlijas manifesta, šodien vēl nebūs, tomēr, lai kongress nepaliktu bez noslēguma, varbūt varētu lūgt jaunievēlētajai Sēlijas asociācijas valdei divu nedēļu vai viena mēneša laikā resumēt kongresā izskanējušos ieteikumus, kopā ar abām akadēmijām — Latvijas Zinātņu akadēmiju un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmiju, sagatavot šo dokumentu un nosūtīt to Valsts prezidentam, Ministru kabinetam un Saeimai, kā arī citām ieinteresētajām institūcijām.” 7. Saeimas deputāts Kārlis Greiškals: „Pirmās runas par administratīvi teritoriālo reformu datējamas ar 1991.gadu, tagad sabiedrību skāris otrais vilnis, kad administratīvi teritoriālā reforma atkal ir uzmanības centrā. Manuprāt, vienlaikus ar teritoriālo reformu, ar pašvaldību reformu ir jānotiek valsts

		pārvaldes reformai, funkciju deleģēšanai nevalstiskajām organizācijām. Lai atceramies 1996.gadu, kad Saeimas deputāti nobalsoja par rajona padomju likvidēšanu, un tā kā neko jaunu izdomāt nevarēja, pēc laika tika izveidotas deleģētās rajonu padomes. Pietrūka politiskās gribas izdarīt ko vairāk.”
1999.gada 22.maijs	Sunākstes baznīcā mācītājs Juris Saivars iesvēta sarkanbaltzaļo Sēlijas karogu	Sēlijas vēsturiskās zemes karogs ir ar trim horizontālām svītrām secībā no augšas – sarkans, balts, zaļš. Horizontālo svītru attiecības ir 2:1:2, platuma un garuma attiecība ir 1:2. Karoga krāsas atbilst pantone krāsu skalas krāsām pantone 201C, pantone white un pantone 378C. Pirmo reizi karogs iesvētīts I Sēlijas kongresa laikā 1999. gada 20. maijā Sunākstes luterāņu baznīcā, Viesītes pagastā. Mastā tas pirmo reizi pacelts pie Viesītes kultūras centra “Sēlija”.
2001. gada 17. līdz 20. oktobris.	Otrais Sēlijas kongress Ilūkstē un Neretā	Akcenti: Kongress zīmīgs ar aktīvu skolu jaunatnes līdzdalību, stendu referātiem, izstādēm un ekspozīcijām Ilūkstē, Aknīstē, Eglainē, Viesītē un Neretā. Apkopoti rosinājumi un definēti Sēlijas asociācijas aktuālie darbības virzieni: - Noskaidrot seno sēļu cilts areālu Latvijā un Lietuvā; - Apkopot veiktos pētījumus par Sēliju kā etnogrāfiski lingvistisko novadu; - Raksturot šo kultūrvēsturisko sēliskās mentalitātes novadu; - Apzināt un popularizēt skolās, pagastos zinātnieku, rakstnieku, skolotāju, kultūras darbinieku devumu. Saglabāt viņu piemiņu; - Sekmēt Sēlijas kā potenciāla administratīvi teritoriāla veidojuma radīšanu, rosinot šī novada infrastruktūras attīstību.
2003. gada 22.un 23.maijs.	Trešais Sēlijas kongress Viesītē. LZA izbraukuma sēde Rokišķos, Lietuvas Republikā	Sēlijas asociācija strukturāli tiek ietverta Latvijas Zinātņu akadēmijas sastāvā. Būtiskākie kongresa temati: ceļi, meži, ūdeņi, kultūrainava, intelekts – mūsdienu Sēlija pirms iestāšanās ES.
2004.gada 1.maijs	Latvija tiek uzņemta Eiropas Savienībā kā pilntiesīga dalībvalsts	

2005. gada 25. un 26.maijs.	Ceturtais Sēlijas kongress	Kongresu rīko LZA, Jēkabpils rajona Padome, Sēlijas asociācija, Latvijas Kultūras fonds, tas notiek Jēkabpils vēstures muzejā (Krustpils pilī) un Sēlpils kultūras namā. Kā kongresa akcents tiek atzīmēti abu seno, vēsturisko piļu vārdi – Sēlpils un Krustpils, uz kuru fona risināti Sēlijai kultūrvēsturiski un saimnieciski svarīgi jautājumi.
2008. gada 8. augusts.	Piektais Sēlijas kongress Viesītē	Kongress tiek veltīts Sēlijas astoņsimtgadei. Aktualitāte – 2009.gadā paredzētā administratīvi teritoriālā reforma. Akcenti: Akadēmiķis Jānis Stradiņš: „Taču rodas arī problēmu jautājumi. Vai Sēlija kā vienota reģiona jēdziens nostiprinājies vai pēc pirmās eiforijas tas iet mazumā? Vai jauno novadu izveidošanās nostiprinās vai vājinās Sēlijas kopības apziņu? Vai Sēlijas asociācija veic savus uzdevumus, vai tā maz pastāv un kādas ir tās nākotnes izredzes? Un vēl viens būtisks jautājums. Vai pēdējos gados attīstās viss šis reģions, lai kā mēs to nosauktu – par Sēliju, Augšzemi, jauno novadu kopumu starp Daugavu un Lietuvu? Kontrasts starp ceļiem šajā Latvijas reģionā un Lietuvā, pārbraucot tagad jau nosacīto robežu, ir pārāk šokējošs, lai to uzreiz nepamanītu, bet Neretas–Aknīstes ceļa posms vai Aizkraukles–Salas ceļa posms joprojām nav Satiksmes ministrijas prioritāšu skaitā, un jubilejas gadā gribētos tomēr vaicāt: vai šis reģions, vai Sēlija vispār ir vajadzīga Latvijai, cik ilgi tā paliks Latvijas pameita? Tie visi ir pamatoti, varbūt saasināti, bet ļoti sāpīgi jautājumi, tie jāuzdod arī šeit, kaut arī droši vien neatradīsim tiem tūlītēju adekvātu risinājumu. Par Sēlijas asociāciju. Pagājušā kongresā, 2005.gadā, izlēmām nodot to no Latvijas Zinātņu akadēmijas vietējo pašvaldību kompetencē, taču šo gadu laikā tā nav tikusi reģistrēta kā neatkarīga biedrība ar saviem statūtiem, un pagaidām to vēl aprūpē Zinātņu akadēmija, kaut gan jūtam, ka uz vietas asociācija varētu būt vajadzīgāka, taču kavēklis ir administratīvi teritoriālās reformas izraisītā viedokļu

		atšķirība dažādos potenciālos novados un varbūt kopības sajūtas izpalikšana. Vēlreiz atkārtoju – Rīgā varētu daļēji risināt ar Sēlijas zinātnisko izpēti saistītās problēmas, bet reģionālās identitātes veidošanai jānotiek pašā reģionā, tā būs atkarīga no tā, cik spēcīga uz vietas būs tieksme palikt sēļiem, vai tā vispār saglabāsies.”
2009.gads	Latvijā notiek administratīvi teritoriālā reforma	Sēlijā tiek izveidoti septiņi jauni novadi – Aknīstes, Jēkabpils, Salas, Viesītes, Jaunjelgavas, Neretas un Ilūkstes. Lēmējvaras pārstāvji tiek vēlēti novadu līmenī, pagastu līmenī vēlētas pārvaldes vairs nav. Lielās pilsētas – Jēkabpils un Daugavpils – veido atsevišķas pašvaldības, Sēlijas novadi aptver lauku teritoriju un mazpilsētas. Iedzīvotāju ietekme lēmējvaras pārstāvju izvēles līmenī vērtējama kā vidēja. Vidēji no 5000 – 8000 iedzīvotāju tiek ievēlēti 9 novada pašvaldības deputāti. Pagastu līmeņa pārstāvniecība novadu domēs nav noteikta ar likumu, to ietekmē tikai iedzīvotāju balsojums.
2012. gada 27.jūnijs.	Sestais Sēlijas kongress Daugavpils Universitātes jaunatklātajā studiju un pētniecības centrā „Ilgas” Skrudalienas pagastā	Akcenti: Pirmo reizi Sēlijas kongresu rīkošanā iesaistās Daugavpils Universitāte ar tās rektoru akadēmiķi Arvīdu Barševski priekšgalā. Kongresa laikā Daugavpils Universitāte tiek definēta par Sēlijas reģionālo universitāti un „Ilgas” par pirmo pētniecības centru Augšzemē. Akadēmiķa Jāņa Stradiņa referātā izskan bažas par to, ka teritoriālā reforma pastiprinājusi draudus Sēlijas vienotībai un mazinājusi sēliskās kopības izjūtu.
2012. gada 14.decembris.	Tiek nodibināta Sēlijas novadu apvienība	Tā ir neformāla 7 pašvaldību (Aknīstes, Jēkabpils, Ilūkstes, Viesītes, Salas, Jaunjelgavas un Neretas) pašvaldību apvienība, kas darbojas pie Latvijas pašvaldību savienības. Neraugoties uz akadēmiķa Jāņa Stradiņa jau 2008.gadā paustajām bažām par nepieciešamību Sēlijas asociāciju reģistrēt kā neatkarīgu biedrību, tas netiek paveikts arī šajā posmā.
2013.gads	Norisinās I Sēlijas dziesmu un deju svētki „Sēlija rotā”	Uzsākta jauna tradīcija – kopīgi Sēlijas dziesmu un deju svētki.

2014.gada 1.janvāris.	Latvijā ievieš eiro	
2014. gada 30.maijs	Septītais Sēlijas kongress Viesītē	Kongresu rīko Viesītes novada pašvaldība sadarbībā ar Sēlijas novadu apvienību, Latvijas Zinātņu akadēmiju, Daugavpils Universitāti un biedrību “Sēļu klubs”. Akcenti: Pirms Sēlijas Septītā kongresa sarīkots „mazais” Sēlijas kongress, kurā savus zinātniski pētnieciskos darbus prezentē skolēni. „Lielajā” kongresā uzstājas veiksmīgāko darbu autori no 18 skolām. Akadēmiķis Jānis Stradiņš: “Vienota Sēlija nav nereāla un kongress varētu kļūt par pagriezieni, īpaši saimnieciskās dzīves sakārtošanā.” Sēlijas novadu apvienības priekšsēdētājs, Jaunjelgavas novada domes priekšsēdētājs Guntis Libeks: „Vietējo varu uzdevums ir pārņemt Sēlijas idejas tālāku nešanu.” Būtiskākie kongresa rezolūcijas punkti: Atteikties no diskriminējošas attieksmes pret Sēlijas kultūrvēsturisko novadu; Izveidot Sēlijas plānošanas reģionu, nosakot attīstības centrus Sēlijā.
2014. gada 28.jūnijs	II Sēlijas dziesmu un deju svētki „Sēlija rotā” Sēlpilī	
2015.gada 28.augusts.	Viesītē notiek pirmā Sēlijas jauniešu diena „Dzimis Sēlijā”	
2016.gada 27.maijs	Astotais Sēlijas kongress Jaunjelgavā	Akcenti, kongresa rezolūcijas punkti: Izveidot Sēlijas plānošanas reģionu; Veidot īpašus valsts atbalsta instrumentus Sēlijas saimnieciskās infrastruktūras, tajā skaitā valsts ceļu V956 Daudzeva – Viesīte – Apserde, P70 Svente – Lietuvas robeža, P72 Ilūkste- Bebrene- Birži, V805 Sankaļi – Bibāni- Grāvāni un V812 Straumēni - Bibāni uzlabošanai; Ieviest dabas resursu nodokli meža koksnes izmantošanai (“celmu nauda”), kura atskaitījumus pilnībā novirzīt pašvaldībām ceļu atjaunošanai;

		Izveidot valsts mājokļu un uzņēmējdarbības atbalsta programmas jaunām ģimenēm novados; Atbalstīt jaunatnes organizāciju izveidošanos un darbību novados.
2016.gada 18.jūnijs.	IV Sēlijas dziesmu un deju svētki „Sēlija rotā” Aknīstē	
2017.gada 1.jūlijs.	V Sēlijas dziesmu un deju svētki „Sēlija rotā” Viesītē	
2018.gada 5.janvāris.	Tiek uzsākts Lauku partnerības “Sēlija”, Aizkraukles rajona partnerības un Daugavpils un Ilūkstes novadu lauku partnerības “Kaimiņi” starpteritoriālās sadarbības projekts „Sēlijas salas” - tematiskais tūrisms mazajās lauku apdzīvotajās vietās kā ekonomiskās un sociālās izaugsmes veicinātājs Sēlijā”	
2018.gada 2.jūnijs.	VII Sēlijas dziesmu un deju svētki „Sēlija rotā” Neretā	
2018.gada 25.septembris.	Devītais Sēlijas kongress Salā	Akcenti, kongresa rezolūcijas punkti: - Pieprasām izvērtēt Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam īstenošanas rezultātus, kas uz Sēlijas novadu apvienības pašvaldībām ir atstājuši negatīvas sekas, veicinot depopulāciju, kā rezultātā lauku teritorijās, tajā skaitā Sēlijā, samazinās iedzīvotāju skaits; - Mainīt Nacionālā attīstības plāna nostādnes, nodrošinot visu Latvijas novadu un pašvaldību līdzsvarotu attīstību un vienlīdzīgas iespējas īstenot dažādus

		investīciju projektus – pretēji šobrīd realizētajam tā dēvētajam “9+21” pašvaldību attīstības modelim. - Izstrādājot reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, sekmēt vienlīdzību un taisnīgumu Latvijas pašvaldību vidū. Ņemt vērā Sēlijas novadu izvirzītās un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā iesniegtās prioritātes un radīt iespēju Sēlijas novadu apvienības pašvaldībām realizēt kopējus projektus.
2019.gada 29.jūnijs	VII Sēlijas dziesmu un deju svētki „Sēlija rotā” Ābeļu estrādē <i>Attēlā – “Sēlija rotā” dižkoncerta noslēgums Ābeļu estrādē 2019.gada 29.jūnijā</i>	
2019.gada 28.septembris	Sēlijas diena Latvijas nacionālajā bibliotēkā	
2020.gada janvāris	Uzsākta neformālā kopienu sadarbības tīkla „Sēlijas salas” darbība, aptverot visu Sēlijas teritoriju.	
2020.gada februāris	Sāk darboties mājaslapa www.selija.com	Šī lapa ir pirmā visu Sēliju aptverošā interneta vietne. Tās izveides iniciators ir biedrība „Sēļu pūrs”, un pirmo dotāciju tai piešķir Jēkabpils novada pašvaldība.

		Mājaslapas pilnveidošanu un uzturēšanu nodrošina kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”.
2020.gada marts	Pasaulē sākas Covid 19 pandēmija.	Latvijā pirmais „lockdown” sākas 11.martā. Tas turpinās līdz jūnija sākumam, un tiek atjaunots 2020.gada novembrī, kā arī 2021./2022.gada ziemā.
2020.gada 29.jūlijs	Notiek I Sēlijas tūrisma tirgus Zasā	Tūrisma tirgus ieceri attīsta un realizē Sēlijas NVO, sadarbībā ar Jēkabpils novada pašvaldību. Turpmākajos gados šis modelis tiek turpināts, saturu un organizatorisko daļu nodrošina kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”, norises vietu pašvaldībām piedaloties ar finansējuma daļu un infrastruktūras nodrošinājumu.
2020.gada 19.septembris	Notiek II Sēlijas tūrisma tirgus Zasā	
2021.gads	Latvijā notiek administratīvi teritoriālā reforma	Līdzšinējie novadi tiek apvienoti, Sēlijas teritorija sadalās Aizkraukles, Jēkabpils, Augšdaugavas un Krāslavas novados. Katrā no tiem ietilpst gan Sēlijas, gan arī Vidzemes vai Latgales daļa. Jēkabpils un Aizkraukles pilsētas ietilpst novadu teritorijās. Jēkabpils novadā tiek iekļauta arī valstpilsēta Jēkabpils. Lēmējvaras pārstāvji tiek vēlēti novadu līmenī, un bijušo 7 Sēlijas novadu vietā pārstāvība ir iespējama tikai 4 novados. Pašvaldību līmenī Sēlijas teritoriālā vienotība ir kļuvusi neiespējama. Iedzīvotāju ietekme lēmējvaras pārstāvju izvēles līmenī kļuvusi mināla. Tā, piemēram, Jēkabpils novadā no 43 000 iedzīvotāju tiek ievēlēti 16 novada pašvaldības deputāti. Pagastu vai bijušo novadu līmeņa pārstāvniecība novadu domēs nav noteikta ar likumu, to ietekmē tikai iedzīvotāju balsojums, lielā mērā - iedzīvotāju blīvums. Izsakot šo efektu skaitliski, secināms, ka 2020.gadā pašvaldības lēmējvarā bija iespējams iekļūt vienam cilvēkam no 700. Savukārt, no 2021.gada šāda iespēja ir vienam cilvēkam no 2688.

		Secīgi, iedzīvotāju pārstāvniecības iespējas vietējā varā šīs reformas rezultātā ir samazinājušās faktiski 4 reizes.
2021.gada 19.marts	Reģistrēta biedrība „Kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas””	
2021. gada 1. jūlijs	Stājas spēkā “Latviešu vēsturisko zemju likums”	Likuma mērķis ir veicināt latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju kopējo apziņu, identitāti un piederību Latvijai, kā arī garantēt latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību. Šī likuma ietvaros pirmo reizi ir definētas Sēlijas vēsturiskās zemes ģeogrāfiskās robežas, tā ir atzīta kā līdzvērtīga pārējām Latvijas vēsturiskajām zemēm – Vidzemei, Kurzemei, Latgalei, Zemgalei.
2021.gada 9.-11.septembris	Sēlija pirmo reizi iesaistās biedrības „Latvijas Lauku ceļotājs” organizētajā tūrisma mārketinga akcijā „Mājas kafejnīcu dienas”	Akcijā iesaistās 15 Sēlijas kopienas, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nevalstiskās organizācijas. Akciju koordinē, dalībniekus konsultē un informācijas izplatību nodrošina kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”
2021.gada 11. septembris	10.Sēlijas kongress Viesītē	Pieņemts lēmums dibināt biedrību „Sēlijas asociācija” Kongresa rezolūcijā iekļauti vairāki aicinājumi Ministru kabinetam un Saeimai, tostarp radīt labvēlīgus apstākļus un programmas, kas veicinātu jaunu uzņēmumu veidošanos laukos un esošo izglītības iestāžu saglabāšanu, kā arī izveidot Sēlijas plānošanas reģionu.
2021.gada 30.septembris	LR 13 Saeimā izveidota Sēlijas atbalsta grupa 7 deputātu sastāvā	

2021.gada 22.oktobris	I Sēlijas kopienu un NVO forums tiešsaistē	Organizē biedrība „Ūdenszīmes” un kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”. Tiek prezentētas identitātes zīmes un identitātes paletes 24 Sēlijas kopienām.
2022.gada 23.februāris	Krievija uzsāk iebrukumu Ukrainā	
2022.gada marts	Daugavpils universitātes mācību centrā „Ilgas” notiek pirmā Sēlijas kopienu apmācību nometne	Nometni organizē kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”, piesaistot finansējumu no valsts budžeta programmas „NVO fonds”. Nometnes dalībnieki pārstāv visu Sēlijas vēsturiskās zemes teritoriju.
2022.gada 28.aprīlis	Notiek I Sēlijas tūrisma konference, tiešsaistē no Viesītes	Konferenci organizē kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”, sadarbībā ar Zemgales tūrisma asociāciju.
2022.gada 29.aprīlis	Notiek III Sēlijas tūrisma tirgus Viesītē	
2022.gada 30.maijs	Nodibināta biedrība „Sēlijas asociācija”	Kopš šī jēdziena pastāvēšanas no 1995.gada, Sēlijas asociācija ir ieguvusi patstāvīgu juridisko statusu. Šim procesam bija nepieciešami 27 gadi.
2022.gada 31.maijs	Apstiprināts Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis – sarkanā laukā pretēji pagriezts ejošs sudraba staltbriedis.	Sēlijas vēsturiskās zemes ģerboņa izstrādes process ir veido fenomenu Latvijas 20.- 21.gs. heraldiskās simbolikas izstrādes vēsturē. Šai procesā aktīvi un kompetenti iesaistījās plaša pilsoniskās sabiedrības daļa – Heraldikas komisijai savus priekšlikumus iesniedza 4 nevalstiskās organizācijas, Sēlijas teritorijā norisinājās fokusgrupas un diskusijas, tika veidotas publikācijas, viedokļu raksti, iesaistot gan Sēlijas sabiedriskās domas līderus, gan semiotikas, folkloras, antropoloģijas, vēstures profesionāļus.
2022.gada 22.jūnijs	Apstiprināta Latvijas vēsturisko zemju attīstības padome. Sēlijas vēsturisko zemi pārstāv 2 cilvēki	
2022.gada 23.jūlijs	VII Sēlijas dziesmu un deju svētki „Sēlija rotā” Salas pagasta Zvejnieklīcī	

2022.gada augusts - septembris	Vidusdaugavas TV uzņem 12 raidījumu ciklu par Sēlijas kopienām „No Piena ceļa nākuši”	Raidījumu ciklā atspoguļota 12 Sēlijas kopienu dzīve un identitāte, atklāti vienojošie elementi, atspoguļojot vienoto, leģendās un mūsdienu uztverē dzīvojošo priekšstatu par sēļiem, kas nākuši no Piena ceļa. Cikls iegūst plašu popularitāti gan Sēlijā, gan ārpus tās robežām.
2022.gada 9.-11.septembris	Sēlija otro reizi iesaistās biedrības „Latvijas lauku ceļotājs” organizētajā tūrisma mārketinga akcijā „Mājas kafejnīcu dienas”	Akcijā iesaistās 27 Sēlijas kopienas, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nevalstiskās organizācijas. Akciju koordinē, dalībniekus konsultē un informācijas izplatību nodrošina kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”.
2022.gada 14.oktobris	II Sēlijas kopienu un NVO forums Viesītes kultūras pilī	Forumu organizē biedrība „Ūdenszīmes” un kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”. Tiek prezentētas identitātes zīmes un identitātes paletes 8 Sēlijas kopienām. Foruma ietvaros tiek apbalvoti konkursa „Sēlijas sudrabs” laureāti.
2023.gada 28.februāris	VKKF izsludina konkursu Latvijas vēsturisko zemju kultūras programmu administrētājiem	Šis ir pirmais finanšu instruments, kura ietvaros ir definēts atbalsts tieši Sēlijas vēsturiskajai zemei kā atsevišķai, vienotai teritorijai.
2023.gada marts	Daugavpils universitātes mācību centrā „Ilgas” notiek otrā Sēlijas kopienu apmācību nometne	Nometni organizē kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”, piesaistot finansējumu no valsts budžeta programmas „NVO fonds”. Nometnes dalībnieki pārstāv visu Sēlijas vēsturiskās zemes teritoriju.
2023.gada 7.aprīlis	Apstiprināts Sēlijas vēsturiskās zemes kultūras programmas administrētājs	Par Sēlijas vēsturiskās zemes kultūras programmas administrētāju tiek apstiprināts biedrību konsorcijs, kurā ietilpst Lauku partnerība „Kaimiņi” un Kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”.
2023.gada 12.maijs	Notiek II Sēlijas tūrisma konference, tiešsaistē no Bebreņes	Konferenci organizē kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”, sadarbībā ar Augšdaugavas novada pašvaldību
2023.gada 15.maijs	Notiek III Sēlijas tūrisma tirgus Bebreņē	
2023.gada 17.maijs	Latvijas Biozinātņu un Tehnoloģiju universitātē	Studiju programmas tapšanā divu gadu periodā intensīvi iesaistījās Sēlijas kopienu pārstāvji, tai skaitā – programmas izvērtēšanā un akreditācijas procesā.

	akreditēta starptautiska maģistra studiju programma "Lauku kopienu attīstība"	Programmas saturā ļoti lielā mērā ir izmantoti gan piemēri no Sēlijas kopienu attīstības prakses, gan arī kopienu sadarbības tīkla „Sēlijas salas” speciālistu sagatavotās prezentācijas un analītiskie materiāli.
2023.gada 28.maijs	Apstiprināti Sēlijas vēsturiskās zemes kultūras programmas konkursa rezultāti	Ar EUR 91 000.00 tiek atbalstīti 40 Sēlijas vēsturiskās zemes kultūras programmas projekti. No tiem – 2 pašvaldību projekti, 1 – valsts institūcijas(Latvijas etnogrāfiskā brīvdabas muzeja) projekts, 2 – reliģisko draudžu projekti, 5 – uzņēmumu, Z/S, saimnieciskās darbības veicēju projekti, 30 – nevalstisko organizāciju projekti. Konkursa rezultāti uzskatāmi demonstrē Sēlijas identitātes nesēju strukturālo sastāvu.
2023.gada 7.jūlijs	Vispārējo XXVII latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku ietvaros Esplanādē darbojas Sēlijas vēsturiskās zemes telts	Telts satura sagatavošanu, noformējumu, Sēlijas vēsturiskās zemes pārstāvju komandu, kas darbojas teltī visas dienas garumā, nodrošina Kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”, iesaistot Sēlijas kopienas, nevalstiskās organizācijas, uzņēmējus. Pašvaldību līdzdalība šai procesā reducējas uz transporta nodrošinājumu.
2023.gada 9.-10.septembris	Sēlija otro reizi iesaistās biedrības „Latvijas lauku ceļotājs” organizētajā tūrisma mārketinga akcijā „Mājas kafejnīcu dienas”	Akcijā iesaistās 28 Sēlijas kopienas, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nevalstiskās organizācijas. Akciju koordinē, dalībniekus konsultē un informācijas izplatību nodrošina kopienu sadarbības tīkls „Sēlijas salas”.
2023.gada aprīlis - septembris	Izstrādātas un apstiprināšanas procesā esošas Sēlijas VRG LEADER programmas īstenošanas stratēģijas 2023. – 2027.gadam	Visu VRG, kuru teritorijās ietilpst Sēlijas vēsturiskā zeme (Vidusdaugavas NVO centra struktūrvienība „Lauku attīstības partnerība „Vidusdaugava”; Partnerība „Kaimiņi”, Aizkraukles novada lauku partnerība, Krāslavas novada lauku partnerības) stratēģijās ir ietverti reģionālās sadarbības projekti, kas aptver Sēliju, veicot kopīgas darbības tās kopienu stiprināšanā, atpazīstamības veidošanā, ekonomikas stiprināšanā un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā.

Projekta nosaukums un galvenās darbības	Pamatojums
„Viedi ciemi. Vieda zeme.” Aktīvo kopienu stiprināšana un identitāšu izstrāde, pieredzes apmaiņa un sadarbības veicināšana. Viedo ciemu kustības attīstība.	Ņemot vērā teritorijas apdzīvotības līmeņa samazināšanos un ATR sekas, lauku reģionos aizvien lielāku nozīmi iegūst mazo apdzīvoto vietu pašorganizēšanās spējas, kompetentas „kopienas balss” formēšanās. Fokusgrupās Vidusdaugavas NVO centra teritorijas Krustpils daļā, kā arī Preiļu rajona partnerības teritorijā, tiek atzīmēts, ka šeit vēl nav nevienas kopienas ar oficiālu Viedā ciema statusu, taču tas ir ļoti nepieciešams. Pie tam, Krustpils fokusgrupās tiek atzīmēta bijušā novada identitātes problēma, pozitīvi tiek vērtēta Sēlijas identitātes izstrāde, kā arī aktīvā Viedo ciemu kustība Sēlijā. Līdzīga situācija ir partnerības „Kaimiņi” teritorijā – Sēlijas pusē ir izveidojušies Viedie ciemi, taču teritorijas Latgales daļā to vēl nav. Secīgi – projekta īstenošanas teritorijā ietilpst gan reģions, kura pieredze ir veiksmīgi multiplicējama, gan reģioni, kur tā nepieciešama. Papildus ļoti vēlama sadarbība ar Skandināvijas valstīm, kurās Viedo ciemu kustība jau ir stabila un ilgstoša.
„Pēdējais brīdis. Pieejamas un modernas novadpētniecības ekspozīcijas.” Privāto un slēgto pašvaldības iestāžu(skolu, bibliotēku, novadpētniecības telpu) novadpētniecības ekspozīciju apzināšana un uzskaitē. To kontaktu bāzes izveidošana; apraksti par savāktajiem materiāliem – metodikas izstrāde vai pārņemšana par šādu aprakstu sagatavošanu. Apkopojuma publiskošana. Apmācības materiālu sistematizācijā un digitalizācijā. Demonstrāciju ekspozīcija – viena vai vairākas projekta teritorijā, cik atļauj finansējums.	Visās fokusgrupās norādīta problēma – pagastu novadpētniecības ekspozīcijas kļūst aizvien nepieejamākas. Tas saistāms gan ar to veidotāju un uzturētāju novecošanos, gan ar pašvaldības iestāžu slēgšanu. Visā apzinātajā teritorijā pastāv draudi šo ekspozīciju fiziskai iznīcībai. Bieži vien tajās ir apkopotī nesistematizēti, haotiski materiāli, taču, neraugoties uz to, tās satur nozīmīgu laikmeta dokumentāciju, vēstures liecības. Un to zaudēšana radītu neatgriezenisku kaitējumu gan vietu identitātēm, gan Latvijas vēsturei kopumā. Šajos krājumos atrodamas ziņas par dzimtu vēsturi, lokāliem notikumiem. Un, dzimtas sakņu pētniecības kustībai vērstoties plašumā, pieejamas vietējās novadpētniecības ekspozīcijas rada pamatu jaunai apmeklētāju plūsmai reģionā. Tāpat, to aprakstu veidošana ir būtiska vēsturniekiem, pētniekiem, studentiem. Ekspozīciju uzturētāju apmācības, kā arī vismaz vienas demonstrāciju ekspozīcijas izveide būtiski uzlabotu situāciju šajā jomā.

	Mēs nevaram iegūt identitāti, ja aprokam savu vēsturi. Un nevaram pastāvēt šodien, ja mums nav šīs identitātes.
„Robežjoslas. Teritoriju un ciemu identitātes veidošana.” Horizontālās labās prakses piemēru un plānošanas piemēru pieredzes salāgošana; Identitātes veidošanas metodikas izstrāde lauku teritorijām, kas atrodas robežjoslās pilsēta – lauki, kā arī robežjoslās starp vēsturiskajām zemēm – Zemgali, Vidzemi, Latgali. Lokālās identitātes stiprināšana, tās formēšanās izpēte. Pozitīvās informatīvās telpas veidošana (viedokļrakstu publikācijas, interviju publikācijas) u.tml.	Fokusgrupās Jēkabpils novada Daugavas labajā krastā (Varieši un Vīpe) izteikti izskanējusi vēlme veidot “Krustpils puses” identitāti, vairot kopienu saliedētību, uzsākt pilsoniskās iniciatīvas, kas varētu atgriezt “vecos labos laikus, kad cilvēki nāca kopā”. Iedziļinoties situācijā un meklējot ciematu iedzīvotāju iemeslus vājai līdzdalībai kopienas dzīvē, kā arī vājai pilsoniskās līdzdalības gribai, tika secināts, ka, piemēram, tāds ciemats kā Varieši un Vīpe, kas ir salīdzinoši tuvu Jēkabpils pilsētai, tiek vairāk identificēts kā guļamrajons, nevis mājas. Māju sajūta, vietas piederība ir jaudīgākais motivators sabiedrības aktivizēšanai vietējā līmenī, bet vietas piederības sākums ir identitātes meklējumi, identitātes veidošana gan mentāli, gan vizuāli: iedibinot un kopjot vietējās tradīcijas, veidojot vizuālo tēlu, kopjot informatīvo vidi, spējot izstāstīt par vietu, kurā dzīvo gan sev, gan citiem. “Krustpils pusē” notikušajās fokusgrupās to dalībnieki neslēpa veselīgu skaudību pret Daugavas kreisajā krastā izveidoto kopienu sadarbību tīklu “Sēlijas salas”, uzsverot, ka arī viņiem būtu nepieciešams līdzīgs sadarbības modelis, kas nodrošina kopienu identitātes kopšanu un kopienu sadarbību horizontālā veidā. Līdzīgu problemātiku akcentē Madonas novada fonds, attiecībā uz robežteritoriju starp Vidzemes un Latgales vēsturiskajām zemēm – Lubānas, Murmastienes, Mētrienas pagastiem. Šeit satiekas arī abu partnerību ģeogrāfiskās robežas, līdz ar to, sadarbības projekta izstrāde ir pamatota. Pierīgas partnerība, savukārt, projektā tiek iesaistīta, lai kopīgi risinātu robežteritoriju pilsēta – lauki problemātiku. Vidusdaugavas partnerības teritorijā šī tēma ir attiecināma uz Krustpils, Variešu, Kūku, Ābeļu pagastiem.
„Stendera kods. Inovācijas tūrismā un uzņēmējdarbībā”. Inovatīvi risinājumi uzņēmējdarbībā, to popularizēšana. Pieredzes apmaiņas pasākumi, inovāciju laboratorijas. Stendera maršruta	Ar Stendera dzimtu saistītās vietas atrodas visā Sēlijas teritorijā – Eglainē, Sēlpilī, Viesītē, Sunākstē. Secīgi – ir iesaistītas visas trīs Sēlijas VRG. Stenders ir Eiropas līmeņa personība, un viņa saikne ar Sēliju līdz šim nav pilnībā izmantota nedz vietas pievilcības vairošanā, nedz tūrisma piesaistē. Turklāt – Stendera kā inovatora, apgaismības laika zinātnieka un Latvijas līmeņa Leonardo da Vinči aspekts nav ekspluatēts vispār.

izstrāde, spilgts un atraktīvs tā pasnieguma formāts – inovāciju laboratoriju galaprodukts.

Balstoties šajos apsvērumos, ir attīstāmas inovācijas uzņēmējdarbībā un tūrisma pakalpojumu nodrošinājumā, akcentējot Stendera unikālo domāšanas veidu, meklējot tā transformācijas iespējas mūsdienu situācijā.

Nepieciešamība izveidot aizraujošu Stendera maršrutu Sēlijā, kam ir potenciāls piesaistīt ārvalstu tūrisma, turklāt iztiekot bez apjomīgām investīcijām infrastruktūrā, iezīmējas visās fokusgrupās. Tūrisma maršruts var tikt prezentēts kā projekta galaprodukts.

Kopienas ekonomika, kopienas enerģētika. Ekonomiskās un enerģētiskās sadarbības modeļu veidošana lauku kopienās. Kopienas ekonomikas pilotpiedāvājumu veidošana atsevišķos ciemos.

Projektā Sēlijas ir ietverta kā prakses pārneses vieta, pamatā akcentēta Latgales teritorija, kuras izaicinājumi minēti aprakstā. Tomēr būtiska daļa definēto izaicinājumu ir raksturīgi arī Sēlijai. Teritorijas lielākie izaicinājumi ir: līderu trūkums, sadarbības trūkums, labais tēls un atpazīstamība, vāja sadarbība, maz mājražotāju, neattīstītas vietējās īsās piegādes ķēdes, zems informētības līmenis par ES jaunākajām iniciatīvām, vāja pilsoniskā un sabiedriskā līdzdalība, zems ienākumu līmenis, jauniešu un jauno uzņēmēju trūkums, vienveidīga sabiedriskā un kultūras dzīve.

Būtiskākie resursi: tīra daba, skaistas ainavas, daudz ezeru un mežu, savvaļas dzīvnieku, putnu vairošanās iespējas, salīdzinoši (Latvijas mērogā) labs ceļu tīkls, bioloģiskās saimniecības. Savienojot identificētās problēmas ar resursiem, vēlamā rezultāta sasniegšanai tiek veiktas šādas darbības:

Apmācības uzņēmējiem energokopienā, īso piegādes ķēžu jomā;

Sadarbības produktu prototipi;

Pieredzes apmaiņa Vidusdaugavas teritorijā (kopienas sadarbības tīkls “Sēlijas salas” – kopienu tūrisma pionieri Latvijā un ES) un kopienu iniciatīvas grupu apmācības;

Vienoti teritorijas mārketinga pasākumi.

Resursi un to atdeves novērtējums

Iepriekšnoteiktie resursi

Resurss	Esošā situācija	Izplatītākie pielietojuma veidi (vai priekšlati par tiem)	Nepietiekami izmantotie/ perspektīvie pielietojuma veidi
Teritorijas ģeogrāfiskais stāvoklis	Sēlijas vēsturiskās zemes teritorija atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā, Daugavas kreisajā krastā, rietumu daļā tā robežojas ar Zemgales vēsturisko zemi. Daugava veido robežu ar Vidzemes un Latgales vēsturiskajām zemēm. Daugava ir Sēlijas garākā ūdens robeža, tās šķērsošana iespējama Aizkrauklē, Jēkabpilī un Daugavpilī, izmantojot tiltus. Dunavā un Vandānos darbojas pārceltuves. Garākā sauszemes robeža Sēlijai ir ar Lietuvu, kuras Augštaitijas reģions arī vēsturiski ietilpis sēļu apdzīvotās teritorijās. Sēlijas teritorijā atrodas 7 robežšķērsošanas punkti. Dienvidaustrumu daļā Sēlijas robežojas ar Baltkrieviju, Silenes pagastā atrodas robežkontroles punkts.	Kabata, maiss, ar sliktu autoceļu infrastruktūru un servisiem. Ceļš uz Lietuvu, ceļš uz robežšķērsošanas punktu ar Baltkrieviju. Vājāk attīstītā pierobežas daļa, servisi un laba autoceļu infrastruktūra ir Lietuvā. Daugavas kreisais krasts, mazāk attīstītais, ar vājāku infrastruktūru visās nozīmēs. Alternatīvs satiksmes Rīga – Daugavpils maršruts pa valsts autoceļu P 73. Alternatīvs satiksmes maršruts Rīga – Jēkabpils pa valsts autoceļu P 76. Reģionam ir policentriska struktūra un Sēlijas lauku teritorija ar attīstības un intelīģences “salām”, viedajiem ciemiem ir reģiona darba, atpūtas un dzīves vide, kuras nozīme šādā poli centriskā reģionā ir lielāka, nekā novados vai plānošanas reģionos ar izteiktu attīstības centru	Līdzvērtīga sadarbība ar Lietuvu. Lietuvas pierobežas infrastruktūras uzlabošana, kvalitatīvu tūrisma piedāvājumu, servisu izveidošana tieši šajā teritorijā. Daugavas krasta sniegtās iespējas. Tūrisma infrastruktūras, vides labiekārtojuma attīstība visā Daugavas krasta garumā, akcentējot vājo posmu Jēkabpils – Dviete. Savienojuma radīšana un pozicionēšana „Daugavas kreisais krasts – Sēlijas ūdens robeža”. Servisi, pakalpojumi tiešā valsts autoceļa P 73 tuvumā. Šis autoceļš ir viens no retajiem kvalitatīvajiem autoceļiem Sēlijā, taču tas nav aīnaviski pievilcīgs, un, secīgi, vedina ceļotājus doties cauri Sēlijai iespējami ātri. Lai kompensētu valsts autoceļa P 73 aīnavisko vienveidību, tā tiešā tuvumā izveidojami servisi, pakalpojumu sniegšanas vietas, apskates objekti; vismaz – atpūtas vietas, norādes zīmes, informatīvie stendi.

Būtiskākās problēmas	Sēlija ir ekonomiski vājākā teritorija, raugoties no jebkuras robežas puses – vai nu tas būtu Daugavas labais krasts vai Lietuva. Šķērsojot robežu, kontrasts ir uzskatāms. Vispirms, tā ir valsts autoceļu kvalitāte, kas rada gan objektīvu, gan emocionālu attīstības līmeņa pazeminājuma efektu. Kvalitatīvais valsts autoceļš P73 nav ainaviski skaists, tā tiešā tuvumā nav pieejami servisi, pakalpojumi. Nav norāžu par ceļotāja atrašanās vietu, atpūtas vietu. Tā ir stīga cauri Sēlijai, nevis iespēja atklāt Sēliju. Valsts autoceļš P 76 posmā Jaunjelgava – Jēkabpils ir atzīts par vienu no ainaviskākajiem ceļiem Latvijā, taču tam trūkst savienojuma ar pārējās Sēlijas teritorijas ceļu gar Daugavu. Līdz ar to, ainaviskais brauciens tiek pārtraukts Jēkabpilī, un apmeklētāju plūsma pārvirzās uz Daugavas labo krastu.		
Aktuālākie risinājumi	Abu pierobežu – kā ūdens, tā sauszemes – pastiprināta attīstība, mazinot iesaisti par Sēliju kā vāju un ekonomiski mazattīstītu teritoriju. Valsts autoceļa P 73 transformācija no stīgas „Cauri Sēlijai” par „Atklāj Sēliju”, izveidojot atpūtas vietas, informatīvos standus, norādes zīmes, kā arī papildus servissus. Daugavas kreisā krasta autoceļu pilnvērtīgs savienojums; vispirms – pozicionējot šo maršrutu kā Sēlijas Daugavas ceļu, turpmāk secīgi uzlabojot infrastruktūru Daugavas kreisajā krastā.		
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme	50% no Sēlijas teritorijas Pieejamas lauksaimniecības zemes faktiski nav, tās cena nepārtraukti paaugstinās. Sēlijas vidienē – Leimaņu, Zasas, Dignājas, Aknīstes, Zalves pagasti ar līdzenāku reljefu, lielākas saimniecības, graudkopība. Ārvalstu zemes īpašnieku šeit ir nedaudz. Sēlijas paugurvaļņa, Ilūkstes pauguraines un Augšzemes augstienes zemēs dominē lopkopība, bioloģiskās saimniecības, ģimenes saimniecības.	Graudkopība; Gaļas lopkopība – populārākais veids, kas Latvijas kontekstā attīstījies tieši Sēlijā; Vienīgais liellopu izsoļu nams Zalves pagastā. Dārzeņu audzēšana – vairāk austrumu daļā, nelielu saimniecību mērogā; Augļkopība – Sauka, Dviete, vairāk saistīta ar tradīciju; Aitkopība – paplašinās; Bioloģiskā lauksaimniecība – austrumu daļā; Biškopība; Ģimenes saimniecības, naturālās saimniecības	Produkcijas pārstrāde; Vietējā patēriņa izmantojums produkcijas noieta tirgos. Nelielo, bioloģisko saimniecību pārstrādes apjomu palielināšana, mājražošanas attīstība. Sēlijas lauksaimniecības produkcijas vienots mārketinga, izplatības tīkli, Sēlijas bioloģiskās produkcijas zīmola izveide. „Īso piegādes ķēžu” formēšana Sēlijā, kā mērķa tirgus izvirzot Jēkabpili un Daugavpili. Politiskajai situācijai mainoties – arī Baltkrieviju. Vietējā patēriņa veicināšana.

Dabas kapitāls un tā nemateriālo resursu izmantošanas iespējas

Resurss	Esošā situācija	Izplatītākie pielietojuma veidi (vai priekšlati par tiem)	Nepietiekami izmantotie/ perspektīvie pielietojuma veidi
Meži un purvi	Viens no mežainākajiem Latvijas reģioniem, 45% teritorijas sedz meži. Atsevišķos pagastos – Asare Dunava, Zalve, u.c. pat vairāk. 50% no Sēlijas mežiem ir AS Latvijas valsts meži īpašumā. Sēlijā atrodas daudz Latvijas mērogam mazu, bet ES mērogā salīdzinoši lielu augsto, jeb sūnu purvu. Lielākā daļa iekļauti ES nozīmes NATURA 2000 īpaši aizsargājamo teritoriju tīklā (saraksts tālāk tekstā).	Koksnes, kā meža pamatprodukta, ieguve un pārstrāde ir tradicionāla un būtiska Latvijas bioekonomikas daļa. Absolūts vairums sabiedrības un arī lēmumu pieņēmēju, kā valsts tā novadu līmenī, mežu uzskata par izejvielu avotu būvniecības un kokapstrādes industrijām, kā arī siltumenerģijas ieguvei. Kūdras ieguve primāri eksportam, lauksaimniecībai un hortikultūrai.	Mežiem un purviem Sēlijā ir gan bioloģiska, gan saimnieciska, gan ainavas vērtība. Vēl nepietiekami apzināties šo ekosistēmu neaizstājamo pakalpojumu sabiedrībai – dzīves vides drošību, to izšķirošo lomu klimata pārmaiņu ierobežošanā un tā izraisīto sekū – plūdu, erozijas, sausuma, vēja virpuļu ietekmes mazināšanā. Mežiem un purviem ir liela nozīme novada iedzīvotāju un viesu rekreācijas nodrošināšanā, vides piesārņojuma samazināšanā, mikroklimata uzlabošanā, bioloģiskās daudzveidības un tradicionālās ainavas saglabāšanā. Meža nemateriālo resursu apzināšana: -fiziskās veselības, sporta vietas (takas, kombinētie rogaininga maršruti, orientēšanās sporta vietas, militarizēto spēļu apvidi, distanču slēpojumu un sniega kurpju pārgājienu maršruti ar augstu grūtības pakāpi. u.c.) -mentālās veselības vietas (esība dabā, netraucēta meditācija) -kultūras pasākumu vietas (koncerti, vides dizaina izstādes, lietišķās mākslas plenēri, rituālu vietas, u.c.)

			Mežu un purvu nemateriālo resursu mērķtiecīgs mārketingš Latvijā un Pasaulē. Nepietiekami apzināti sapropeļa resursi un to pārstrādes iespējas. Šis ir viens no resursiem, kura ieguve dod gan tiešu ekonomisku efektu, gan atjauno ūdeņu ekosistēmu, vai pat uzlabo biotopu stāvokli. Meža blakusproduktu (sēnes, ogas, ārstniecības augi) vākšana un pārstrāde uz vietas reģionā, eksports.
Ūdeņi	Vienoto ūdens telpisko struktūru veido upes, strauti un ezeri. Upes, it īpaši Daugava, un ezeri ir Sēlijas dabas telpas struktūras vienojošais elements – “zilie koridori”, kas kopā ar meža masīviem, purvu kompleksiem ir novada ainavas veidolu noteicoši elementi. Sēlijas mazās, t.sk. meliorētās upītes (ūdensnotekas) un strauti ir būtiskas zaļo koridoru struktūras. Mazās upes un strauti kalpo gan kā bioloģiskās daudzveidības uzturēšanas un izplatības koridori, gan kā palu un stipru lietusgāžu radīto plūdu akumulācijas baseini - mikroklimata stabilizatori.		
Daugava: 80 km Daugavas krasta ietilpst Sēlijā. Upes – Dienvidsusēja un Ziemeļsusēja Dvietes upe Ilūkstes upe Salienas/Poguļankas upe Saukas ezers Subate – divu ezeru pilsēta Mazsunākstes ezers Piksteres ezers Viesītes ezers Klaucānu un Priekulānu ezeri	Zivsaimniecība Secē Sunākstē dīķis. Skuķu un Dvietes ezeri – divi aizaugoši un grūti pieejami, bet lielākie palieņu tipa ezeri Latvijā. Palu laikā savienojas vienā ūdenskrātuvē Dvietes senlejā un tiem cauri plūst Dvietes ūdeņi. Medumu ezeru grupa un Saukas ezers, it īpaši Dvietes paliene ir tradicionālā lauku tūrisma vietas, kas atpazīstamību ieguvušas tikai pateicoties vietējiem entuziastiem un ES LIFE	Nepietiekami attīstītas regulāras ceļošanas iespējas pa Daugavu un saistītajām ūdenstilpēm Neizmantota Daugavas, kā liela ūdensceļa kapacitāte. Regulāri braucieni par 10 personām lielākām grupām ar buru vai moto katamarāniem pa Daugavu, kas būtiski pagarina Dvietes palu laikā populāro ūdens tūrisma sezonu ar ātrākiem un plašai publikai pieejamākiem ceļošanas veidiem vasarā.	

Ilzes ezers Aizdumbles ezers – purvā Bancānu ezers Vārgūznes ezers Dronku ezers Daudzvārdu ezers Gaiļu ezers Skuķu ezers Dvietes ezers Puru ezers Steļmaka ezers Melnezers Šarlotes ezers Marijas ezers Sventes ezers Medumu ezeru apgabals Brīgenes ezers Demenē, ezeru apgabals pagastā Silenes ezeru apgabals	programmas dabas saglabāšanas un atjaunošanas projektiem. Lielo rekreācijas kuģišu (piem. “Vīgante” un jaunais “Sēlis”) ekskursijas notiek tikai Pļaviņu ūdenskrātuvē.	<i>(Laivu noma relatīvi dārga, vasarā brauciens lēns, nevar konkurēt ar Gauju vai Ventu. Katamarānu brauciens ir ātrāks, ainava neapniks, jo ir kustība, rekreācija un komunikācijas iespējas uz klāja. Piemēroti lielām grupām, kolektīviem komandu saliedēšanas un atpūtas pasākumiem).</i> Koordinēta Pašvaldību un NVO apvienību sadarbība ar zemju īpašniekiem ūdenstilpņu krastu apsaimniekošanā un pieejamības nodrošināšanā. Peldošās mājas – viesnīcas, kafejnīcas, pirtis, palu informācijas centrs. Veidot vienotu nacionālu un pārrobežu mārketingu palu tūrismam Sēlijā. Attīstīt visa veida pakalpojumu sniedzēju kooperāciju ar vienu galveno un vismaz 3 pakārtotiem pakalpojumu sniegšanas un vides izziņas punktiem. Ūdenstūrisma (klimata noturības un plūdu) un dabas izziņas centrs “Augšdaugava” = Dviete, Dienvidsusēja. Sēlijas velotūrisma tīkls: Piem. ceļš gar Daugavu līdz Dignājai,
--	--	---

		Attīstot Zaļās takas un velo maršrutus gar ūdeņiem, nodrošinās piekļuves un pārvietošanās iespējas gar tiem. Skatu vietu un Ainavu atjaunošana, veidošana: - Subates stāvlaukums pie ezeriem – ūdeņu vārti uz Sēliju ceļā no Obelīai. - Stāvlaukums pie Radžupes krasta pirms Aknīstes. - citi. Reģiona robežas zīmološana. Robežzīmes – vides objekti uz visiem ceļiem, celiņiem, kas šķērso robežu: “Latvija... sākas Sēlijā”
Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – Eiropas nozīmes NATURA 2000 tīkls Sēlijā	Dabas daudzveidība un kultūrvēsturiskais mantojums ir viena no reģiona galvenajām nepietiekami izmantotajām vērtībām. Dabas teritorijas iesaistāmas novada tēla un zīmola veidošanā un popularizēšanā – reģiona pievilcības mārketingā. NATURA 2000 tīkls Sēlijā ir viena no galvenajām telpiskajām un ainavu struktūrām reģionā. Dabas teritoriju struktūru veido gan lielākie meži, purvi un ezeri - noteikti kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas gan pārējie meži, purvi, ezeri un upes – Daugava, Dvietes senleja un Saukas ezera dabas parks, Pilskalne, Svente un Silene, citas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (uzskaitījums dots tabulā zemāk ar saitēm uz informācijas vietnēm) aizsargājami koki un alejas, lauki un meži un parki. Reģionu raksturo liela, bet fragmentēta bioloģiskā daudzveidība, reljefa formu dažādība, ūdeņi, purvi, avoti, gleznainas ainavas, dabas un kultūras pieminekļi. Nozīmīgi un saglabājami zaļo koridoru elementi ir alejas un koku rindas. Ciematu telpiskajā struktūrā zaļie koridori dod iespēju pārvietoties pa kvalitatīvu un vizuāli pievilcīgu publisko ārtelpu.	
Aizkraukles novads <u>DL Aklais purvs</u> <u>DL Dzilnas dumbrāji</u> <u>DL Ellītes purvs</u> <u>DL Gasparsona purvs</u>	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) ir nenovērtētas kā Bioekonomikas resurss. Liela daļa sabiedrības un lēmumu pieņēmēju ĪADT uztver kā šķērslī vai kavēkli ekonomikas	Nepietiekama pašvaldību, NVO apvienību, uzņēmēju un sabiedrības līdzdalība ĪADT dabas aizsardzības plānu izstrādē un

DL Mazzalvītes purvs Geoloģiskais dabas piemineklis Korkulu saugultne un pazemes upe Geoloģiskais dabas piemineklis Staburags Jēkabpils novads DL Aizdumbles purvs DL Ābeli DL Baltmuižas purvs DL Dimantu mežs DL Eglone DL Gargrodes purvs DL Kaušņu purvs DL Melnā ezera purvs DL Nomavas purvs DL Rožu purvs DL Saltais purvs DL Slapjo salu purvs DL Spulģu purvs DL Supes purvs DL Švērinu purvs DL Tīreļu purvs DP Dvietes paliene DP Sauka Geoloģiskais dabas piemineklis Vecmelderu avoti ML Vecsēlpils Augšdaugavas novads Aizsargājamo ainavu apvidus Augšdaugava Aizsargājamo ainavu apvidus Augšzeme DL Baltmuižas purvs DL Bardinska ezers DL Dvietes dumbrāji DL Glušonkas purvs	attīstībai, jo nesaskata, nenovērtē transformācijas iespējas. Tūrisma piedāvājums fragmentēts un vāji koordinēts. Reģionā daudz nelielu augsto purvu ar līdzīgām ekosistēmām – praktiski neizmantoti tūrisma produktu piedāvājumā. Ģeoloģiskie objekti – vāji izmantoti tūrisma un izziņas piedāvājumā.	ieviešanā, plānošanas dokumentu un Ietekmes uz vidi novērtējumu sabiedriskajās apspriešanās. Līdz ar to sabiedrība neredz potenciālos ieguvumus no dabas kapitāla nemateriālas izmantošanas (nepārdot koksnī, kūdru, zivis, medījuma, LS produktus, u.c.) un nekonzentrējas uz ĪADT netradicionālo, bet tomēr daudzveidīgo atļauto izmantošanu, kas jāparedz katras teritorijas dabas aizsardzības plānos. Nepietiekama mēroga pārrobežu sadarbība ar Lietuvu vides un dabas saglabāšanas, izziņas un zīmološanas jomās. <i>(Ņemot vērā ES Zaļā kursa stratēģijas un secīgos finanšu instrumentus, šādu sadarbības projektu iespējas un finansējums tikai pieaugs. Projekti realizējami pašvaldību un NVO apvienību līmenī.)</i> Neviena no Sēlijas purvu un mežu teritorijām nav iekļauta Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta Nr.5.4.3.0/20/I/001 “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai”, kas dotu darba vietas un
---	---	--

[DL Ilgas](#)
[DL Kinkaustu meži](#)
[DL Medumu ezera salas](#)
[DL Pilskalnes Siguldina](#)
[DL Raudas meži](#)
[DL Sasaļu mežs](#)
[DL Skujines ezers](#)
[DL Sventes ezera salas](#)
[Dabas Parks Daugavas loki](#)
[Dabas Parks Dvietes palīene](#)
[Dabas Parks Medumu ezeraine](#)
[Dabas Parks Silene](#)
[Dabas Parks Svente](#)
[Dabas pieminēklis Medumu aleja](#)
[Dabas pieminēklis Subates aleja](#)
[Dabas pieminēklis Hoftenbergas parks](#)
[Dabas pieminēklis Jaunsventes parks](#)
[Dabas pieminēklis Medumu parks](#)
[Dabas pieminēklis Višku "Vītolu" dendroloģiskie stādījumi](#)
[Geoloģiskais dabas pieminēklis Daugavas vārtu kraujas](#)
[Geoloģiskais dabas pieminēklis Mālkalnes avoti](#)
[Geoloģiskais dabas pieminēklis Sandarišku karengavas](#)

ieņēmumus reģiona uzņēmējiem un zemniekiem.

Nevienai Sēlijas pašvaldībai, uzņēmumam vai NVO apvienībai nav izdevies piesaistīt ES LIFE programmas projektus vadošā partnera statusā. LIFE programma īpaši piemērota pašvaldībām un arī uzņēmumiem ievērojamu papildu līdzekļu piesaistei, reģiona attīstībai un labi apmaksātu darba vietu radīšanai.

Neizmantotas elektrovelo un tradicionālās velo mobilitātes iespējas. Netiek kombinētas ar lielo grupu ūdens tūrisma iespējām pa Daugavu. *(Jāņem vērā, ka ar elektrovelo vidēji sagatavots cilvēks var veikt līdz pat 70km maršrutu dienā, kas būtiski maina pieejamo maršrutu plānošanai un tūrisma produktu sagatavošanai.)*

Izzināt un izmantot tās iespējas un darbības kas atļautas ĪADT. Tādu ir daudz. Mazāk izcelt ierobežojumus, vairāk –iespējas ko dod ĪADT. Pārrobežu sadarbības projekts “Birži LV & Birži LT”.

Ilgtermiņa (10 + gadu) perspektīvā pašvaldību un valsts institūciju mērķtiecīgā sadarbībā iespējams attīstīt koncepciju un nodibināt Pārrobežu biosfēras rezervātu - Biržu girios biosfēros poligonas un piem. Dievidsusējas ainavas.

Veidot Latvijai jaunu Ramsar konvencijas mitrāju teritoriju uz Dvietes palienes un Daugavas bāzes, iegūstot reģionam globālas nozīmes dabas daudzveidības un kultūrvēstures nomināciju, kas veicinātu vietas starptautisku atpazīstamību un vietas pievilcību.

(Rīcība 10 gadu perspektīvai – izpētes projekts – atbilstības verifikācija – valsts līmeņa pieteikums RAMSAR konvencijas birojam Šveicē. Ņemot vērā, ka Sēlijā nav nevienas no 6 Latvijas Ramsar teritorijām, bet ir lielākā Latvijas upe ar bagātu un dabisku palu režīmu, putniem, bet galvenais – cilvēkiem, kuri adaptējušies pie šī režīma, nominācija varētu tikt piešķirta. Turklāt tas neuzliek būtiskas saistības, bet piešķir Pasaulē vienotu vides atpazīstamības zīmolu.)

Šis ES plānošanas Periods īpaši piemērots lieliem dabas saglabāšanas projektiem un iniciatīvām gan LV, gan LT, jo abas valstis meklē iespējas kā paplašināt dabas aizsardzības teritorijas, ko varētu attiecināt uz ES “Bio daudzveidības stratēģijā noteikto mērķu (30% no valsts teritorijas aizsargāti, no tiem 10% ar stingru aizsardzības režīmu) izpildi.

Sēlijas sūnu purvu maršruti –ieteicams veidot vienotu ekotūrisma produktu - mitrāju izziņas maršrutu (punktu) tīklu.

Turpināt attīstīt Interreg projektus.

Attīstīt sadarbību ar Rietumeiropas universitātēm (līdzīgi kā “Ilgās”), koordinēti piedāvājot mazpārveidotas dabas izpētes, mācību, izziņas poligonus.

Iniciēt vismaz vienu LIFE NAT vai LIFE ENV projektus Dvietes palienēs, Medumu ezeros, Sēlijas purvos. Izvērtēt LIFE aprites projektu sadaļas (*CIRCULAR ECONOMY AND QUALITY OF LIFE*) iespējas uz Viedo ciemu bāzes.

Sekmēt velosipēdu ceļu attīstību, velotransporta maršrutu izveidošanu un to integrēšanu kopējā tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu tīklā. Ainaviski vērtīgās teritorijās veidot interesantu un pieejamu publisko ārtelpu ar skatu punktiem un atpūtas laukumiem dažādos līmeņos.

Lielo dzīvnieku

	(the nordic big four – lynx, elk, wolf, bear) vērošanas, fotografēšanas ekspedīcijas – dārgas, laikietilpīgas, bet aizraujoši pievilcīgas un ekskluzīvas. Biznesa sekmes atkarīgas no mārketinga un atsauksmēm. Nepieciešams koordinēts neskartās dabas gidu pakalpojums, starptautisks mārketingš. Labi piemēri Igaunijā. Izskatīt iespēju ģeoparka izveidei Sēlijā. Tas neuzliek papildu ierobežojumus, bet rada vietas pievilcības un globālas atpazīstamības potenciālu noteiktai mērķauditorijai.
Būtiskākās problēmas	Izriet no kolonnā “tradicionālie priekšstati” minētajiem sabiedrības uztveres ierobežotajiem stereotipiem: - Liela daļa sabiedrības un lēmumu pieņēmēju ĪADT uztver kā šķērslī koksnes un kūdras ieguvei - kavēkli ekonomikas attīstībai, jo nesaskata, nenovērtē resursu lietojuma transformācijas iespējas. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) ir nenovērtēts Latvijas un Sēlijas Bioekonomikas resurss. - Novadu pašvaldībās pieņemts, ka lielie investīciju un attīstības projekti (NAP 21- 27, ANM plāns, LIFE IP, u.c.) ir galvenokārt valsts institūciju un resoru kompetencē. Realizācijas fāzē atklājas, ka ir novadi, reģioni un pagasti, kur šīs investīcijas neieplūst, jo nav bijis iniciatīvas no novada – nav sniegta pietiekama sākotnējā informācija, trūkst objektīvas SVID analīzes, nav nākotnes prioritāšu vīzijas, līdz ar to vāji pamatotas reģiona attīstības vajadzības. - Formāli izstrādāti novada attīstības plānošanas dokumenti – piem. Investīciju plānā ietvertas tikai tradicionālās infrastruktūras, remontu, bet ne reģionāli attīstības projekti, saistītās rīcībpolitikas un tām sekojošie finanšu instrumenti. - Reģiona politiķi un izpildvara nepietiekami pārzina ES un Nacionālos stratēģiskās un finanšu plānošanas etapus, kur nepieciešama reģionālo vadītāju un sabiedrības līderu aktīva iesaiste vismaz 3 gadus pirms ES plānošanas periodu sākuma. - Trūkst pašvaldību koordinētas zināšanu pārnese un reģionālu finanšu instrumentu jaunu biznesa virzienu un vietas pievilcības piedāvājuma dažādošanā. Rezultātā komersanti attīsta biznesu atbilstoši savam redzeslokam - ir labas idejas, ir entuziasms, bet trūkst kopīga, reģionālā attīstības vektora.

Aktuālākie risinājumi	Izriet no kolonnām “Nepietiekami izmantotie un perspektīvie dabas resursu pielietojuma veidi”, tai skaitā: Visās ūdenstilpēs un valsts nozīmes ūdensnotekās: - Plānojot un īstenojot reģiona kopējo attīstību, infrastruktūru un apbūvi, ir jāakcentē ūdeņu klātbūtne, jāsargā un jāpaaugstina to ekoloģiskā kvalitāte un drošums, - jārada iespējas izmantot ūdeņus teritorijas iedzīvotāju rekreācijai un reģiona pievilcības vairošanai. - Reģionā “zilo koridoru” teritorijās (piem. Daugava – Dvietes paliene, Mēmele – Dienvidsusēja, u.c.) jāparedz publiskās ārtelpas risinājumi, kā arī jāizvērtē nepieciešamība sakārtot un/vai labiekārtot ar lielākajiem ūdeņiem saistītās ūdensteces vai ūdenstilpes un to krastmalas. Pārkārtot vai izveidojot meliorācijas sistēmas atbilstoši kvalitatīvas vides principiem, plānot un īstenot “zaļās infrastruktūras elementus” gan piesārņojuma ierobežošanai notecē no lauksaimniecības zemēm, gan klimata ekstrēmu (plūdu un palu) ietekmes mazināšanai šobrīd un vēl vairāk - nākotnē.
------------------------------	--

Mainīgie resursi

Resurss	Esošā situācija	Izplatītākie pielietojuma veidi	Nepietiekami izmantotie pielietojuma veidi
Pārvaldes sistēma, valsts līmenis	Sēlijai nav sava lobija valsts pārvaldē; Sēlijas vēsturiskās zemes lauku teritorijā nav nevienas valsts iestādes; Sēlijā strauji sarūk VUGD posteņu skaits; Sēliju visā tās teritorijā šķērso tikai 1 pilnībā asfaltēts autoceļš gar Lietuvas robežu no Mazzalves līdz Kaplavai, pārējos autoceļos garāki vai īsāki posmi aizvien ir ar grants segumu, kas lielāko daļu gada ir sliktā stāvoklī. Strauji tiek samazināti VAS „Latvijas pasts” sniegtie pakalpojumi, to izmaksas pieaug proporcionāli kvalitātes kritumam; Nav atrisināta kredītresursu pieejamība mājokļu iegādei un nelauksaimnieciskās darbības attīstībai lauku teritorijās;	Tiek izmantoti teritorijā pieejamie valsts sniegtie pakalpojumi un infrastruktūra.	Valsts kapitālsabiedrības un akciju sabiedrības: AS „Latvijas pasts” AS „Latvijas valsts meži” AS „Latvijas valsts ceļi” AS „Latvijas autoceļu uzturētājs” AS „Latvenergo” AS „Attīstības finanšu institūcija „Altum” ir nozīmīgākie finanšu resursu pārvaldītāji attiecībā uz sfērām, kuru ietvaros Sēlijas vēsturiskās zemes attīstība tiek kavēta visbūtiskāk. Šo institūciju ieguldījumu Sēlijā ilgstošā laika periodā ir bijuši neproporcionāli zemi un uzskatāmi nepietiekami, šī situācija ir sekmējusi depopulāciju un dzīves kvalitātes pazemināšanos.

	VAS „Latvijas valsts meži” Sēlijas teritorijā nav neviena kvalitatīva rekreācijas vai dabas tūrisma objekta.		Ir nepieciešama pamatota, sabiedrības pieprasījumā balstīta un augstākā politiskā līmenī virzīta vēršanās pie minētajām institūcijām, lai mazinātu radītās situācijas negatīvās sekas. Programma elektro pieslēgumu nodrošināšanai nekustamajiem īpašumiem (jaunienācēji, jaunās ģimenes – pamestie lauku īpašumi, janbūvētie lauku īpašumi); Lielie tūrisma galamērķi; Labiekārtotas atpūtas, pieturas vietas ceļu malās; Dabas tūrisma infrastruktūra – takas, purvu laipas; Ceļu tīkla “trombu” likvidēšana; Neliela, bet mērķēta finansējuma rīki kultūrai, uzņēmējdarbības dažādošanai, inovācijām, dabas aizsardzībai un pilsoniskajai sabiedrībai
Uzņēmējdarbības vide	Teritorijā dominē uzņēmumi dažādās lauksaimniecības apakšnozarēs – augkopībā un lopkopībā, gan mežkopības, mežsaimniecības un mežizstrādes jomās, kā arī kravu pārvadājumu pa autoceļiem jomā. Samērā labi attīstīta galdniecības nozare. Teritorijai raksturīgā konservatīvā uzņēmējdarbības struktūra nodrošinājusi, ka <i>COVID-19</i> pandēmijas laikā ražošana varēja turpināties un saimnieciskā aktivitāte neapsīka, tomēr ražošanas produktivitātes salīdzinošie rādītāji liecina, ka nākotnē nepieciešams stiprināt to nozaru paplašināšanos, kuras apliecina	Darba vietu un ienākumu pamatavots. Lauksaimniecība, mazumtirdzniecība un mežsaimniecība. Mājražošana, amatniecība – vairāk tiek pielietoti kā uzņēmējdarbības veidi komplektā ar tūrisma pakalpojumiem. Atbalstāma tendence: lauku kopienās uzņēmējs vai uzņēmēji uzņemas arī kopienas līdera lomu vai aktīvi iesaistās kopienas sabiedriskajā dzīvē.	Lauku tūrisma nozares – dabas, kulinārais, aktīvais tūrisms. Sociālie pakalpojumi – sākot ar pārtikas piegādi, palīdzību saimniecisku jautājumu risināšanā, un beidzot ar vientuļo senioru aprūpi. Iespējams attīstīt uzņēmēju kooperēšanos, piemēram, veidojot īsās piegādes ķēdes. Teritorijā ir pieprasījums pēc mobilajiem pakalpojumiem – sadzīves, veterinārajiem un sociālajiem pakalpojumiem. Uzņēmēju potenciāls – sadarbībā ar kopienu iniciatīvu grupām veidot estētiski pievilcīgas mazpilsētu un ciematu industriālās zonas. Uzņēmējiem apvienojoties, iespējams politisks spiediens vietējā politikas līmenī attiecībā uz

	spēju ģenerēt salīdzinoši augstāku pievienoto vērtību uz vienu nodarbināto. Šim rādītājam ir tieša ietekme uz darba devēja iespējām maksāt saviem darbiniekiem produktivitātei atbilstošu, konkurētspējīgu atalgojumu. Tūrisms veido nenožīmīgu ekonomikas daļu (~2% no teritorijas uzņēmumiem). Svarīgu vietējās ekonomikas un teritorijas noturības daļu veido dažādās nozarēs pašnodarbinātas personas, mājražotāji un amatnieki. Lai arī ekonomiskie rādītāji šādiem saimnieciskās darbības veidiem ir nelieli, tie nodrošina teritorijas daudzveidību un pašpietiekamības spēju. Uzņēmēji bieži sūdzas par visa veida darbaspēka trūkumu – gan kvalificētu speciālistu, gan mazkvalificētu un sezonas darbinieku, strādnieku trūkumu.			mājokļiem – pašvaldības neizmantotos, bet uzturamos nekustamos īpašumus (bijušās skolas, galvenokārt) pārvērst potenciālajam darbaspēkam pieejamos dzīvokļos, kā arī sakārtot “iesaldētā” stadijā esošos, neizmantotos privatizētos dzīvokļus pagastu centros. Iespējams veidot uzņēmēju inovāciju atbalsta centru. Tūrisma mītnes – attīstoties Latvijā jaunam tūrisma virzienam – kopienu tūrismam, nu jau akūta Sēlijas nepieciešamība.	
Finanšu pieejamība	a) Pašvaldību budžeti; valsts nozaru budžeti; uzņēmējdarbība. b) ES projektu programmu finansējums – LEADER, ERAF, ESF. c) Valsts projektu programmu finansējums. d) Valsts investīcijas infrastruktūras objektos– vēja parks, Sēlijas militārais poligons (abi projekti vēl nav īstenoti, bet paredz apjomīgu finansējuma ieguldījumu Sēlijas teritorijā).	Pašvaldības funkciju nodrošināšana; mazās publiskās infrastruktūras sakārtošana, atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai un dažādošanai; labiekārtojuma elementi ciematos; telpu remonts. Sociālo, interešu pakalpojumu dažādošanai, sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai. Līdz 2023.gadam LEADER arī – NVO saimnieciskās darbības uzsākšanai.	Ieguldījumiem infrastruktūrā - vienotas vizuālās un saturiskās identitātes veidošana. Visu Sēlijas vēsturisko zemi aptverošu kultūras, informatīvo pasākumu īstenošanai. Kultūras, vēstures un citiem zinātniskiem pētījumiem vēsturiskās zemes robežās. Ārējo apmeklētāju piesaiste – kopienu tūrisms, dabas tūrisms, kulinārais tūrisms. Lielo “tūrisma magnētu”, galamērķu izveide stratēģiski izsvērtās atrašanās vietās. Jaunienācēju piesaiste un apdzīvotības veicināšana -nekustamo īpašumu plānveidīga		

	No 2023.gada Sēlijas Kultūras programma (KM un LVM zemju padome).	Lokālu kultūras pasākumu īstenošanai. Visu Sēlijas vēsturisko zemi aptverošu kultūras, informatīvo pasākumu īstenošanai un pētījumiem vēsturiskās zemes robežās.	apsaimniekošana un īpašumtiesību sakārtošana, brīvo nekustamo īpašumu apzināšana. Teritorijas zīmolvedība. Teritorijas stratēģiskā plānošana, apvienojot iesaistīto administratīvo teritoriju resursus. Lietuvas un Baltkrievijas pierobežas vitalitātes paaugstināšana. Ūdensmalu attīstība un efektīva apsaimniekošana. Pašvaldību dibinātas izglītības iestādes –interesu, profesionālā un arodizglītība. Kredītresursi mājokļu iegādei, būvei un remontam, lai nodrošinātu iedzīvotāju dzīves kvalitātes pieaugumu, kā arī jaunienācēju ieplūšanu teritorijā.
Informatīvā telpa	Iekšējā informatīvā telpa sadrumstalota un bez loģiskas struktūras. Interneta vidē: Pašvaldību oficiālās mājaslapas – pēc unificēta principa; Sociālajos tīklos pastāv gan kopējās novadu pašvaldību lapas, gan “veco” novadu lapas; Novadu pašvaldību tūrisma informācijas sociālie tīkli nodalīti atsevišķi; Daudzām pašvaldības iestādēm, īpaši – ar kultūru saistītām, ir savi sociālo tīklu informācijas kanāli; Ciemati un kopienas pēdējā gada, divu laikā veido savas sociālo tīklu lapas, kopienas vai grupas, daudzās kopienās	Pašvaldību informācijas kanāli (drukātie un mājaslapas) – pašvaldību pakalpojumi, kontakti, lēmumi un aktualitātes tieši pašvaldību darbā. Pašvaldību informācijas kanāli sociālo tīklu vidē – aktualitātes kultūras, sporta un tūrisma vidē, kā arī pilsoniskās sabiedrības aktualitātes. Ciematu, kopienu un “veco” pašvaldību sociālo tīklu konti – pamatā šie kanāli veido pozitīvo informācijas plūsmu, atspoguļo Sēlijas iedzīvotāju aktivitātes un intereses, vajadzības.	www.selija.com – iespējams veidot šo portālu dinamiskāku, vairāk izceļot aktuālās norises sabiedrībā, vienīgais kavēklis to darīt – finansējuma trūkums, ko nevalstiskai organizācijai iespējams iegūt tikai kampaņveidā, pielietojot specifisku projektu finansējumu. Esošie reģionālie mediji nav pietiekami motivēti veidot Sēlijas sabiedrības norises atspoguļojošu saturu un neizmanto tiem pieejamos resursus – piemēram, to pašu Medija atbalsta programmu vai pašvaldību dotācijas. MAF finansējuma ietvaros ir iespējams uzrunāt valsts un reģionāla līmeņa medijus, veidojot

veidojas Whatsapp kopienu ziņu vai tērzēšanas grupas. Drukātie pašvaldību izdevumi – vairāk stāsta par to, kas noticis; ļoti maz oriģinālsatura un lasītājam saistoša materiāla, vairāk tiek izmantoti kā pašvaldības darba informatīvie kanāli. Reģionālie mediji: Augšdaugavas un Krāslavas novados aktīvs izdevums ir laikraksts “Latgales laiks”, Jēkabpils novadā aktīvs izdevums ir laikraksts “Brīvā Daugava”, bet Aizkraukles novadā laikraksts “Staburags”, un tie visi seko līdzi un labprāt atspoguļo arī notikumus un aktualitātes Sēlijā. Pastāv arī reģionālie mediji “Vidusdaugavas Televīzija” un “Radio1”. Kopumā Sēlijas teritoriju aptverošie reģionālie mediji ir ar zemu kapacitāti, morāli novecojuši un neatbilstoši laikmeta un patērētāju prasībām. Daļēji tas izskaidrojams ar finansējuma trūkumu šiem medijiem. Visas Sēlijas kopienu ziņas šobrīd vienuviet publicē biedrības “Kopienu sadarbības tīkls “Sēlijas salas”” sociālie tīkli, jau otro gadu biedrība izdod arī informatīvo ziņu lapu “Sēlijas salu ziņas”, kā arī, izmantojot pieejamās publiskā finansējuma iespējas, uztur portālu www.selija.com, kas galvenokārt,

Kopienu Whatsapp grupas tiek izmantotas ātrai informācijai apritei kopienas iekšienē, akūtu problēmu risināšanai un citām pašorganizācijas vajadzībām. Reģionālie mediji tiek izmantoti lielāku pasākumu mārketinga un publikas vai mērķa grupas piesaistes vajadzībām. 2022.gadā “Vidusdaugavas Televīzija” ar pilsoniskās sabiedrības informatīvu atbalstu īstenoja projektu Mediju Atbalsta fonda finansējuma ietvaros, izveidojot 12 raidījumu ciklu par Sēlijas kopienām “No Piena ceļa nākuši”. Raidījumu cikls guva lielu sabiedrības atsaucību un sniedza ieguldījumu Sēlijas teritorijas apvienošanā. 2023.gadā Sēlijas Kultūras programmas ietvaros laikraksts “Staburags” veido 7 rakstu sēriju par Sēlijas cilvēkiem, bet biedrība “Stendera novadnieki” veido Sēlijas atvērumu laikrakstā “Latgales laiks”.

raidījumu ciklus par Sēlijas vēsturisko zemi, izdalot konkrētus aspektus to tematikai.

Izskatīt finansējuma iegūšanas iespējas caur Vēsturisko zemju attīstības plānu, ne tikai Sēlijas vienotas informatīvās telpas satura un tehniskajam nodrošinājumam, bet arī cilvēkresursu piesaistei, jauniešu motivācijas un izglītošanas aktivitātēm, audzinot savus mediju speciālistus, žurnālistus un veidojot pašiem savu sabiedrisko mediju.

Sēlijas Kultūras programmas ietvaros paredzēt lielāku uzsvāru uz informatīvās telpas bagātināšanas specifiskiem projektiem.

Jāpievērš lielāka uzmanība sadarbībai ar teritorijā esošo pašvaldību PR speciālistiem un nodaļām.

	atspoguļo tūrisma piedāvājumu Sēlijā, neatkarīgi no administratīvajām robežām, taču portālā ir arī informācija pilsoniskajai sabiedrībai – kopienu karte, kopīgie teritorijas mārketinga pasākumi un aktuālo sadarbības tīkla īstenoto projektu informācija. Pašu kopienu aktīvistu iniciatīvas rezultātā 2023.gadā izveidota grupa “Pasākumi Sēlijā”, kur kopienas, un arī pašvaldību iestādes izvieto savu pasākumu afišas, neatkarīgi no administratīvā iedalījuma, pasākuma mēroga un plānotās mērķauditorijas. Sēlijai nav sava sabiedriskā medija. Nav apzināti cilvēkresursi un izveidota vīzija šāda – Sēlijas vēsturiskās zemes medija izveidošanai.		
Teritorijas atpazīstamība un prestižs	Kopš 2020.gada jūtams spējš atpazīstamības kāpums. 2022.gadā pieņemtais “Vēsturisko zemju likums” veicinājis gan Sēlijas atpazīstamību, gan prestižu, pirmo reizi vēsturē nosakot konkrētas zemes robežas un piešķirot tai vārdu, izveidots un pieņemts Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis. 2023.gadā pirmo reizi atvērta Sēlijas kultūras programma. Sēlijas tēls – zeme ar spēcīgām, aktīvām lauku kopienām.	Kopienu tūrisma attīstība; mājražotāju un amatnieku tīkla attīstība; kopienu sadarbības tīkla darbība; dažāda veida horizontālu un vertikālu sadarbību veidošana.	Mazā un vidējā uzņēmējdarbība; visu Sēliju aptverošu tūrisma maršrutu veidošana un aktualizēšana; ietekme vietējā līmeņa politikā pašvaldībās. Sēlijas pašvaldību sadarbība apjomīgu, kvalitatīvu projektu īstenošanā, aptverot visu Sēlijas teritoriju. Pašvaldību politiskās vadības, kā arī kultūras, uzņēmējdarbības atbalsta, sabiedrisko attiecību speciālistu profesionālā kvalifikācija, zināšanas un ieinteresētība Sēlijas vēsturiskās zemes atpazīstamības vairošanā.

			Politiskā lobija veidošana valsts līmenī; Sēlijas pašvaldību reģionālā un starptautiskā sadarbība, tai skaitā – kopīgu finansējuma piesaistes projektu izstrādē; Zemgales un Latgales plānošanas reģionu sadarbība Sēlijas vēsturiskās zemes atpazīstamības veicināšanā, tai skaitā – kopīgu finansējuma projektu izstrādē; Pašvaldību politiskās vadības, kā arī speciālistu kvalifikācijas paaugstināšana un mērķtiecīgas intereses pievēršana Sēlijas atpazīstamības veidošanā; Augsta līmeņa speciālistu piesaiste, paredzot tam finansējumu valsts/plānošanas reģionu/pašvaldību budžetos.
Vērtību sistēma	Nepietiekami pētīta un definēta. Tā nolasāma sarunās, priekšstatos, cilvēku atmiņu stāstos un šo stāstu tematiskajā atlasē.	Kopienas identitātes un nākotnes vīziju veidošanai, teritorijas pievilcības veicināšanai, pašnovērtējumam.	Lauku apdzīvotības veicināšana, tūrisma attīstība, vienotas kultūrtelpas veidošana un lokālās kultūras aktivitātes, pozitīvas un atpazīstamas infotelpas veidošana, sadarbība ar Sēlijas daļu Lietuvā, lokālpatriotisma celšana, utt. Nepieciešami nozaru pētījumi, izmantojot kultūras, zinātnes un pilsoniskās sabiedrības atbalsta programmas.

Lielākās iespējas, lielākās sāpes

Lielākās iespējas/Zelta kārtis	Lielākās sāpes/Vilku bedres
- Vēl joprojām maz zināma, līdz ar to – noslēpumaina un intriģējoša. Kas nezina, tas uzmanības vērts; - Saglabātas relatīvi daudz neskartas dabas, retā apdzīvotība ir veicinājusi efekta, ko profesore Janīna Kursīte dēvē par „Sēlijas sakrālo ainavu” saglabāšanu; - Dabiskās pārmantotības ceļā saglabāts pirmskristietības perioda mantojums, kas vērtējams kā unikāla parādība Latvijas mērogā; - Iedzīvotāju spējas pašorganizēties nelielu kopienu un sociālo formējumu līmenī; - Spēcīga neatkarības, pašpietiekamības izjūta, lepnums un patstāvība; gatavība izšķirties par labu ētiskajām vērtībām, zaudējot sadzīviskās ērtības; - Iedzīvotāju vairākuma izkoptā skaistuma izjūta un gaume, kas ir nolasāma ainavā un viensētu iekārtojumā; - Spēja radīt tūrisma un kultūras produktus no ierobežotiem resursiem; - Iespēja saglabāt autentisko vidi un cilvēcisko saskarsmi ārpus uzkrītošas komercializācijas līmeņa; - Iespēja attīstīt sociāli ekonomiskos procesus vēsturiskās zemes identitātei atbilstošā veidā.	- Zema politiskā aktivitātes un pārstāvniecība valsts politikas līmenī; - Pašvaldību sašķeltība dažādu vēsturisko zemju teritorijās. Vēsturiskajai zemei ir skaidri noteikts teritoriāls, taču ne administratīvs statuss; - Pašvaldību attālinātība no iedzīvotājiem, sabiedrības kopumā, it īpaši lauku reģionu kontekstā; - Pašvaldību struktūru darbības atšķirība no Sēlijas vēsturiskās zemes tradicionālajiem un efektīvajiem sadarbības modeļiem, kas ietver horizontālu, līdzvērtīgu sadarbību, kamēr pašvaldību institūcijas darbojas vertikālās sadarbības līmenī; - Pētniecības materiālu trūkums – visos līmeņos, attiecībā uz faktiski visiem vēstures periodiem; - Kvalificētu speciālistu, cilvēkresursu trūkums, sevišķi pašvaldību, mediju vides, kultūras, pētniecības jomās; - Vienotas informatīvās, mediju telpas trūkums; - Vēsturiski zems formālās izglītības statuss, kā rezultātā Sēlijā ir salīdzinoši zems kvalitatīvu augstāko izglītību ieguvušu cilvēku skaits; - Vēsturiski noteikta ignorance pret formālo pārvaldes sistēmu, kā rezultātā pārvaldes institūcijās nevēlas iesaistīties spēcīgākie, domājošākie un uzņēmīgākie iedzīvotāji. Pārstāvju, kuri veido lokālās politikas procesu, kopums, nav identisks tai sabiedrības daļai, kas faktiski attīsta sociālos, ekonomiskos un kultūras procesus Sēlijā.

*Sabiedrības Integrācijas fonda Valsts budžeta finansētā programma “NVO fonds”, projekts “Savienojums. Viedā reģiona stratēģija Sēlijas vēsturiskajai zemei.”
Projektu īsteno biedrība “Udenszīmes”.*

Dokumenta izstrādātājs – biedrība Alianse Pārnozarisksai Ilgtspējīgai Attīstībai (APIA), 2023.gads

Attēlu saraksts

1.attēls. Iedzīvotāju skaits Sēlijas pašvaldībā (izņemot lielās pilsētas)	4
2.attēls. Vidējais iedzīvotāju vecums Sēlijas teritorijā	4
3.attēls. Dzimstības koeficients Sēlijas teritorijā	5
4.attēls. Pilsoņu un nepilsoņu īpatsvars Sēlijas teritorijā	7
5.attēls. Iedzīvotāju dzimumu proporcija Sēlijas teritorijā	7
6.attēls. Iedzīvotāju nodarbinātības līmenis Latvijā, t.sk. Sēlijas teritorijā	9
7.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars bez skolas izglītības, ar zemāku par sākumskolas vai sākumskolas izglītību Sēlijā	10
8.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars ar vidējo izglītību Sēlijas teritorijā	10
9.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību vai doktora grādu - pēc faktiskās dzīvesvietas	11
10.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars ar arodizglītību vai profesionālo vidējo izglītību	12
11.attēls. Patstāvīgo iedzīvotāju īpatsvars, kas mājās pārsvarā lieto krievu valodu	12
12.attēls. Patstāvīgo iedzīvotāju īpatsvars, kas mājās pārsvarā lieto latviešu valodu	13
13.attēls. “Lingvopēdijas” valodas ekspertu veidota Latvijas dialektu karte	13
14.attēls. Ekrānšāviņš no Sēlijas kopienu kartes	14
15.attēls. Mājas kafejnīcas Sēlijā 2023.gadā	14

Darbā izmantotie avoti

1. LR Likums “Pašvaldību likums”;
2. LR Likums “Latviešu vēsturisko zemju likums”;
3. Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plāns;
4. Dabas aizsardzības pārvaldes interneta portāls <https://www.daba.gov.lv/>;
5. VARAM interneta portāls <https://www.varam.gov.lv/>;
6. Laikraksts “Latvijas Vēstnesis”;
7. Latvijas Statistikas portāls <https://stat.gov.lv/>;
8. Reģiona pašvaldību attīstības programmas (Jēkabpils, Aizkraukles, Augšdaugavas un Krāslavas novadi);
9. Latvijas Pašvaldību savienības informatīvais izdevums “Logs”;
10. Reģiona VRG SVVA stratēģijas 2023.- 2027.gadam (Aizkraukles rajona partnerība, Vidusdaugavas lauku attīstības partnerība; lauku partnerība “Kaimiņi”, Krāslavas rajona partnerība);
11. Reģiona VRG stratēģijas 2023.- 2027.gadam sagatavošanas fokusgrupu rezultātu kopsavilkumi (Aizkraukles rajona partnerība, Vidusdaugavas lauku attīstības partnerība; lauku partnerība “Kaimiņi”, Krāslavas rajona partnerība)
12. Sēlijas kultūras programmas dokumenti;
13. Sēlijas Kongresu materiāli (biedrības “Sēļu klubs” materiāli);
14. Aizkraukles, Jēkabpils, Augšdaugavas un Krāslavas pašvaldību mājaslapas;
15. Biedrības “Sēļu klubs” mājaslapa <https://seluklubs.lv/>;
16. Muzeja “Sēlija” materiāli un mājaslapa <https://muzejsselija.lv/>;
17. Sēlijas tūrisma un kopienu portāls <https://selija.com>;
18. Sēlijas kopienu identitātes paletes un kopienu intervijas (biedrības “Ūdenszīmes” materiāli);
19. Dokumenti, intervijas, darba grupu, fokusgrupu, lekciju, apmācību un citu aktivitāšu rezultāti biedrībās “Ūdenszīmes” un “Kopienu sadarbības tīkls “Sēlijas salas””;
20. SIA “Reģionālie projekti” kartogrāfiskie attēli par Sēlijas vēsturisko zemi;
21. Sēlijas pašvaldību, to iestāžu, kopienu un iniciatīvas grupu, tūrisma pakalpojumu sniedzēju, biedrību un kopienu sadarbības tīkla “Sēlijas salas” sociālo tīklu konti;
22. Periodikas publikācijas <http://periodika.lv/>.

Pielikums – Sēlijas nozīmīgākās personības

- ♦ 1940. gada 6. janvārī Ilūkstes apriņķa Asares pagastā dzimis mākslinieks Valdis Kupris.
- ♦ 1951. gada 12. janvārī Jaunjelgavā dzimis latviešu aktieris Jānis Skanis.
- ♦ 1876. gada 13. janvārī Dignājas pagasta "Jaunzemjos" dzimis rakstnieks un prozaīķis Jānis Akuraters.
- ♦ 1896. gada 17. janvārī Viesītē dzimis ķirurgs, onkologs, medicīnas vēsturnieks, veselības aprūpes organizētājs un sabiedriskais darbinieks profesors Pauls Stradiņš.
- ♦ 1899. gada 27. janvārī dzimis tēlnieks Voldemārs Jākobsons (1899 -1972), Viesītes Atbrīvošanas pieminekļa (Viesītes Brīvības pieminekļa) meta akvarelī autors.
- ♦ 1912. gada 31. janvārī Neretas pagasta "Šausmānu" mājās dzimusi dzejniece Velta Toma.
- ♦ 1940. gada 6. janvārī Ilūkstes apriņķa Asares pagastā dzimis mākslinieks Valdis Kupris.
- ♦ 1951. gada 12. janvārī Jaunjelgavā dzimis latviešu aktieris Jānis Skanis.
- ♦ 1876. gada 13. janvārī Dignājas pagasta "Jaunzemjos" dzimis rakstnieks un prozaīķis Jānis Akuraters.
- ♦ 1896. gada 17. janvārī Viesītē dzimis ķirurgs, onkologs, medicīnas vēsturnieks, veselības aprūpes organizētājs un sabiedriskais darbinieks profesors Pauls Stradiņš.
- ♦ 1899. gada 27. janvārī dzimis tēlnieks Voldemārs Jākobsons (1899 -1972), Viesītes Atbrīvošanas pieminekļa (Viesītes Brīvības pieminekļa) meta akvarelī autors.
- ♦ 1912. gada 31. janvārī Neretas pagasta "Šausmānu" mājās dzimusi dzejniece Velta Toma.
- ♦ 1952. gada 9. martā Zarasos dzimusi basketboliste Uljana Semjonova, īstajā vārdā Iulijaka Semjonova, augusi Medumu pagasta krievu vecticībnieku ģimenē.
- ♦ 1989. gada 12. martā Elkšņu pagasta "Kristūžos" dzimis Mārtiņš Pīrāgs (1890—1968), artilērists, Latvijas armijas Latgales partizānu pulka virsseržants, vēlāk mežsargs.
- ♦ 1883. gada 14. martā Biržu pagasta "Zānos" dzimis Juris Kēрманis (1883-1937), latviešu jurists un politiķis, Latvijas Satversmes sapulces deputāts.
- ♦ 1913. gada 22. martā Mazzalves pagasta "Puršēnos" dzimis Valdis Grīnvalds (1913—1996), latviešu robežsargs (viens no diviem Mašlenku robežincidentā dzīvi palikušajiem Latvijas robežsargiem). Vēlāk trimdā dibinājis pirmo "Daugavas Vanagu" apvienību ASV Rietumkrastā, Kalifornijā.
- ♦ 1890. gada 23. martā Biržu pagasta "Ziedos" dzimis Jānis Grīns (1890-1966), rakstnieks, AS „Valters un Rapa” līdzvadītājs, žurnāla „Daugava” redaktors.
- ♦ 1905. gada 31. martā Saukas pagasta "Lejas Arendzānos" dzimis ievērojamais latviešu komponists, pianists, Latvijas Valsts konservatorijas pedagogs Arvīds Žilinskis (1905-1993).
- ♦ 1896. gada 1. aprīlī Neretas pagasta "Āniņos" dzimis rakstnieks un literatūrkritiķis Jānis Veselis.

- ♦ 1877. gada 8. aprīlī Biržu pagasta "Bullīšos" dzimis dzejnieks, rakstnieks Fallijs, īstajā vārdā Konrāds Bullāns (1877-1915).
- ♦ 1882. gada 15. aprīlī Rites pagastā, Kroņa Susējas muižā dzimis Kurts fon Štempels (1882-1945), vācbaltiešu jurists, vairāku Vācijas apriņķu landrāts (apriņķa augstākā amatpersona).
- ♦ 1904. gada 18. aprīlī Sēlpils pagasta "Skudrās" dzimis komponists un diriģents Pēteris Barisons.
- ♦ 1925. gada 20. aprīlī Dvietes pagasta "Strazdiņos" dzimis vēsturnieks Heinrihs Strods.
- ♦ 1958. gada 26. aprīlī Viesītē dzimuši dvīņubrāļi dzejnieks un atdzejotājs Guntars Godiņš un komponists, mūziķis un kultūras darbinieks Aigars Godiņš.
- ♦ 1895. gada 14. maijā Saukas pagasta Dzērves muižas "Bokās" dzimis Kārlis Avens (1895—1958), kara artilērists, Latvijas armijas Latgales artilērijas pulka kaprālis.
- ♦ 1920. gada 16. maijā Rites pagasta "Čirkūnos" dzimis lietuviešu hidrobūvniecības inženieris. ASV lietuviešu sabiedriska darbinieks. Projektējis hidrotehnikas būves ASV, Saūda Arābijā un Paragvajā.
- ♦ 1889. gada 18. maijā Dignājas pagasta Spuldzenieku "Dardzānos" dzimis Pēteris Dardzāns (1889-1985), latviešu strēlnieku virsnieks Krievijas armijā, Troickas bataljona komandieris Krievijas pilsoņu kara laikā, vēsturisko rakstu krājuma "Latviešu Strēlnieks" 7 sējumu redaktors.
- ♦ 1950. gada 30. maijā Viesītē dzimusi māksliniece Ligita Caune.
- ♦ 1894. gada 14. jūnijā Rīgā dzimis Vilis Vilhelms Krēlis – pirmais Viesītes pamatskolas pārzinis (1923 - 1940).
- ♦ 1951. gada 19. jūnijā Bebreņu pagastā dzimis uzņēmējs, politiķis, bijušais Latvijas Augstākās Padomes deputāts, ilggadējs Ilūkstes novada domes priekšsēdētājs Stefans Rāzna.
- ♦ 1981. gada 19. jūnijā Viesītē dzimis Daugavpils teātra aktieris un režisors Māris Korsiets.
- ♦ 1927. gada 20. jūnijā Jaunjelgavā dzimis teātra un kino aktieris Vaironis Jakāns (1927-2008).
- ♦ 1891. gada 24. jūnijā Saukas pagasta "Klūgu" mājās dzimis Kristaps Krišs Upelnieks (1891-1944). Otrā pasaules kara militārā formējuma "Kureļa grupa" štāba priekšnieks, Latvijas Centrālās padomes Militāras komisijas faktiskais vadītājs.
- ♦ 1927. gada 26. jūnijā Zasas pagastā dzimis Krišjānis Lūļaks (1883—1981), Krievijas impērijas armijas virsnieks, vēlāk Latvijas Bruņoto spēku virsnieks.
- ♦ 1915. gada 5. jūlijā Neretas pagasta "Bērziņu" mājās dzimusi Valerija Mundure, pazīstama kā Marta Skuja, rakstniece, nacionālās pretošanās kustības vadītāja Sēlijā un Latgalē.
- ♦ 1888. gada 18. jūlijā Eķengrāvē dzimis Kārlis Nīcis, Latvijas Nacionālās operas solists, dziedātājs un aktīvs sabiedriska darbinieks Austrālijā. Miris 1985. gada 28. maijā trimdā.
- ♦ 1923. gada 24. jūlijā Neretā dzimis latviešu aktieris Jānis Kubilis.
- ♦ 1885. gada 26. jūlijā Ērberģes "Āženiekos" dzimis latviešu operdziedātājs Ādolfs Kaktiņš.

- ♦ 1929. gada 27. jūlijā Bebreneš pagastā dzimis Alberts Varslavāns, Latvijas vēsturnieks, zinātņu doktors, bijis Latvijas Universitātes prorektors zinātniskajā darbā.
- ♦ 1868. gada 10. augustā Saukas "Kalna krogā" dzimis Aleksandrs Dauge (1868—1937), pedagogs, publicists, izglītības ministrs, Latvijas Universitātes goda doktors.
- ♦ 1895. gada 15. augustā Biržu pagasta "Ziedos" dzimis rakstnieks un Latvijas Bruņoto spēku virsnieks Aleksandrs Grīns (1895-1941). Romāna "Dvēseļu putenis" autors.
- ♦ 1943. gada 19. augustā Neretā dzimis latviešu aktieris Rihards Rudāks.
- ♦ 1869. gada 22. augustā Saukas "Kalna krogā" dzimis Pauls Dauge (1869—1946), zobārsts, grāmatu izdevējs, pēc viņa ierosmes 1922. gadā dibināts Maskavas Zobārstniecības institūts.
- ♦ 1877. gada 25. augustā Neretas pagasta "Krodziņu" mājās dzimis rakstnieks Jānis Jaunsudrabiņš.
- ♦ 1714. gada 27. augustā Eglainē dzimis mācītājs, zinātnieks un filozofs Gothards Frīdrihs Stenders, saukts arī par Veco Stenderu.
- ♦ 1936. gada 30. augustā Salas pagastā dzimis Ludis Skosta (1936-2009), Viesītes un Salas PSKP XXV kongresa padomju saimniecības direktors, vēlākās agrofirmas "Daugava" ģenerāldirektors, Latvijas Augstākās Padomes deputāts, Salas pagasta padomes priekšsēdētājs.
- ♦ 1865. gada 7. septembrī Zalves pagastā dzimis Jānis Ulpe (1907-1987), būvinženieris, pedagogs un šahists.
- ♦ 1865. gada 11. septembrī Dunavas pagasta Tadenavā dzimis rakstnieks un dzejnieks Rainis, īstajā vārdā Jānis Pliekšāns.
- ♦ 1924. gada 17. septembrī Neretas pagasta "Lielunkēnos" dzimusi rakstniece Mirdza Kļava (1924-2019), dzimusi Dāboliņa, vairāk nekā 10 iecienītu bērnu grāmatu autore.
- ♦ 1927. gada 30. oktobrī Mēmeles pagasta Medņu (Gricgales) krogā dzimusi novadpētniece un rakstniece Lūcija Ķuzāne.
- ♦ 1878. gada 22. oktobrī Elkšņu pagastā dzimis Jānis Kaminskis (1878-1942), būvinženieris, Valsts kontrolieris un finanšu ministrs, viens no latviešu studentu korporācijas "Talavija" dibinātājiem.
- ♦ 1982. gada 2. novembrī Neretā dzimusi operdziedātāja Elīna Šimkus.
- ♦ 1937. gada 13. novembrī Zalves "Auziņos" dzimis dzejnieks un literatūrkritiķis Imants Auziņš (1937-2013).
- ♦ 1874. gada 18. novembrī Jaunjelgavas ebreju ģimenē dzimis Jakobs Gudeils Lipmans (1874-1939), augšnes mikrobioloģijas pamatlicējs, izveidojis Ratgera universitātes (ASV) lauksaimniecības koledžu.
- ♦ 1934. gada 19. novembrī Ilūkstē dzimis katoļu bīskaps Jānis Purvinskis (1934-2021), kopš 1991. gada bijis Žitomiras-Kijevas diecēzes bīskaps.

- ♦ 1870. gada 20. novembrī Mazzalves pagasta Vecmēmeles muižā dzimis Teodors Brazis (1870-1930), lietuviešu katoļu mācītājs, komponists un folkloras vācējs. Savācis apmēram 2000 lietuviešu tautasdziesmas, no kurām 150 harmonizējis.
- ♦ 1844. gada 23. novembrī Biržos dzimis Kārlis Augusts Līventāls (1844-1900), Rīgas Politehniskās augstskolas tautsaimniecības profesors un direktors. Dzimis dzejnieka Anša Līventāla ģimenē.
- ♦ 1889. gada 23. novembrī Dignājas "Slīderos" dzimis Alfrēds Goba, literatūras vēsturnieks un kritiķis. 20. gs. 20. un 30. gados publicējis vairāk nekā 1000 rakstu un recenziju par latviešu literatūru, vairāku grāmatu autors.
- ♦ 1866. gada 24. novembrī Saukas pagasta "Caunānos" dzimis Mārtiņš Bruņenieks (1866-1950), filologs, mitoloģijas pētnieks, vairāku mācību grāmatu autors.
- ♦ 1884. gada 30. novembrī Subatē dzimis Armīns fon Gerkāns (1884-1969), vācbaltiešu izcelsmes arheologs, kas pētījis Senās Romas celtnes Itālijā, Sīrijā, Irākā, Ēģiptē un Grieķijā.
- ♦ 1933. gada 10. decembrī Rītes pagastā dzimis Andrievs Ezergailis (1933-2022), ASV latviešu vēsturnieks, viens no zināmākajiem latviešu vēsturniekiem pasaulē.
- ♦ 1933. gada 10. decembrī Rīgā dzimis akadēmiķis Jānis Stradiņš, ārsta Paula Stradiņa dēls.
- ♦ 1866. gada 12. decembrī Saukas "Jučos" dzimis Latvijas fotogrāfijas pamatlicējs Mārtiņš Buclers.
- ♦ 1891. gada 12. decembrī Asares pagasta "Bancānos" dzimis latviešu dramaturgs, Maskavas latviešu teātra "Skatuve" direktors Roberts Bancāns (1891—1938).
- ♦ 1960. gada 13. decembrī Lietuvas Obeļos dzimis aktieris Jānis Reinis (1960-2016), audzis Subatē.
- ♦ 1942. gada 20. decembrī Viesītē dzimis Kārlis Greiškalns, politiķis, pedagogs, bijis izglītības un Zinātnes ministrs, Valmieras rajona padomes priekšsēdētājs un Valmieras mērs.